

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ІНСТИТУТ
імені Блаженнішого Володимира,
Митрополита Київського і всієї України
Приватного акціонерного товариства “Вищий навчальний заклад
“Міжрегіональна Академія управління персоналом”

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ XXI СТОЛІТТЯ

Випуск 1

Хмельницький - 2016

УДК 381
ББК 74.04
3 41

3 41 Інноваційні технології XXI століття: зб. наук. пр. / гол. ред. Л. Г. Білий. – Хмельницький : Вид-во Хмельниц. ін-ту МАУП, 2016. – Вип. 1. – 88 с.

У збірнику наукових праць “Інноваційні технології XXI століття” представлено узагальнені тези доповідей та виступів учасників засідання круглого столу “Інноваційні технології як основа професійного становлення особистості”. Авторами статей розкрито широке коло актуальних проблем: майбутнє України в інформаційному просторі; комп’ютерні науки в контексті інноваційного розвитку українського суспільства; історичні, правові, економічні, філологічні, педагогічні науки в контексті інноваційного розвитку України; інноваційні технології у ході розвитку освітньої галузі: проблеми та перспективи.

Адресовано широкому колу читачів: учням, студентам, аспірантам, викладачам, науковцям.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Білий Л.Г., директор Хмельницького інституту МАУП, к.пед.н., доцент (*головний редактор*); **Парандій В.О.**, директор Хмельницького економіко-правового коледжу МАУП, к.і.н., доцент; **Савчук Л.О.**, завідувач кафедри фундаментальної підготовки, к.пед.н., доцент (Хмельницький інститут МАУП); **Драч І.В.**, доцент кафедри прикладної математики та соціальної інформатики к.т.н., доцент (Хмельницький національний університет); **Синюк О.М.**, к.т.н., доцент (Хмельницький національний університет); **Кисіль Т.М.**, к.ф-м.н., доцент (Хмельницький національний університет); **Драпак Л.С.**, к.ф-м.н., доцент (Хмельницький економічний університет); **Гудима А.А.**, к.т.н. (Хмельницький інститут МАУП); **Костенко Д.В.**, доктор філософії в галузі державного управління (Хмельницький економіко-правовий коледж МАУП); **Олійник В.В.**, завідувач кафедри психології Хмельницького інституту МАУП, к.пед.н., доцент.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Григорук П. М., доктор економічних наук, професор.
Кулинич Р.О., доктор економічних наук, професор.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Хмельницького інституту Міжрегіональної академії управління персоналом
(протокол № 8 від 26 вересня 2016 р.)

© Хмельницький інститут Міжрегіональної Академії управління
персоналом, 2016

ЗМІСТ

Білий Л. Г. ВСТУПНЕ СЛОВО.....	5
Атаманюк А. В. Атаманюк М. В. ПРОБЛЕМА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ПРАВОВОГО ПРОСТОРУ В ДЕРЖАВНИХ СТРУКТУРАХ УКРАЇНИ.....	7
Атаманюк А. В., Геделевич Є. В. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	18
Вашеняк Ю. А. ФОРМУВАННЯ ОБ'ЄКТІВ NATURA 2000 НА ТЕРИТОРІЇ ЦЕНТРАЛЬНОГО ПОДІЛЛЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД У ЗБЕРЕЖЕННІ БІОЛОГІЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ.....	26
Дубина Л. Г. ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ВНЗ З ІНФОРМАЦІЙНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ.....	30
Лоїк Г. Б. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ТУРИЗМУ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	39
Максименко В. А. ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ СЕРВІСІВ В УПРАВЛІНСЬКІЙ, ОРГАНІЗАЦІЙНІЙ ТА ОСВІТНІХ СФЕРАХ.....	44
Никитюк С. І. УПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВКУ ФАХІВЦІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ (НА ПРИКЛАДІ СИСТЕМИ ЗАОЧНОЇ ОСВІТИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ).....	50

Олійник В. В. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	54
Парандій В. О. НЕОБХІДНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ ІСТОРІЇ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	57
Петельчук А. О. ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ «БЕСТ».....	60
Петришин Д. О. ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ У ВІРТУАЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ MOODLE.....	64
Потапкіна Л. В. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	69
Рівний Д. М. ТЕХНОЛОГІЇ МАЙБУТНЬОГО – 3D-ПРИНТЕР ЯК СИСТЕМА ПОШАРОВОГО СТВОРЕННЯ (ВИРОЩУВАННЯ) ТВЕРДОГО ОБ’ЄКТА.....	76
Савчук Л. О. ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРЕСИВНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ.....	80
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	84

ВСТУПНЕ СЛОВО

Л. Г. Білий,
*директор Хмельницького інституту МАУП,
кандидат педагогічних наук, доцент*

Нині в Україні відбувається становлення нової системи освіти, орієнтованої на входження у світовий інформаційно-освітній простір. Цей процес супроводжується змінами в змісті технологій навчання, які повинні відповідати сучасним технічним можливостям і сприяти гармонійному входженню особистості в інформаційне суспільство. Про це йдеться в низці нормативних документів: законі України “Про освіту” (2016), Національній доктрині розвитку освіти (2002), Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки (2012) та ін. У Національній доктрині розвитку освіти України наголошено на впровадженні сучасних інформаційних технологій, які забезпечать доступ до мережі високоякісних баз даних, розширять можливості до сприйняття складної інформації [1, с. 351]. У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки зазначено, що пріоритетом розвитку освіти є її особистісна орієнтація, підготовка та виховання педагогічних кадрів, здатних працювати на засадах інноваційних підходів до організації навчально-виховного процесу, власного творчого безперервного професійного зростання [2, с. 32].

Сучасний етап розвитку інформаційного суспільства – це активне застосування інформаційних і комунікаційних технологій в усіх ланках системи освіти, навчальних закладах та органах управління. Саме поява комунікаційних та інформаційних технологій

дала змогу отримати двобічний зв'язок із тими, кого навчаємо і викладачем, як у синхронному (відео- та аудіографічні конференції), так і в асинхронному (електронна пошта, Інтернет, телеконференції) режимах. Невід'ємною частиною цілісного освітнього процесу мають стати інноваційні технології. Адже інновація – це введення нового в цілі, зміст, форми і методи навчання та виховання. Інновації є результатом передового педагогічного досвіду, наукових пошуків, упровадження досягнень науки і техніки в практику діяльності людини.

Нині у вищій школі активно впроваджуються інноваційні технології. Відповідно це дає змогу студентам краще засвоювати навчальний матеріал, розвивати самостійність, творчість.

У Хмельницькому інституті МАУП викладачі в своїй професійній діяльності широко застосовують інноваційні технології. Організують та проводять з використанням інноваційних технологій наукові семінари, круглі столи, конференції, а також здійснюють обмін досвідом роботи із зарубіжними колегами.

Таким чином, проблеми інноваційних технологій в освіті стали актуальним напрямом наукових розробок та знайшли своє відображення у дослідженнях багатьох науковців.

1. Національна доктрина розвитку освіти України // Журавський В. І. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні. – К. : Ін Юре, 2003. – С. 345-366.

2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки // Дир. шк., ліцею, гімназії. – 2011. – № 6. – С. 25-44.

А. В. Атаманюк,
викладач

М. В. Атаманюк,
*голова ХОО ВМГО «Студентська республіка»
(м. Хмельницький)*

ПРОБЛЕМА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ПРАВОВОГО ПРОСТОРУ В ДЕРЖАВНИХ СТРУКТУРАХ УКРАЇНИ

Провідною ознакою інформаційного суспільства є інформатизація. Сутність поняття «інформатизація» розкрито у ст. 1 Закону України «Про національну програму інформатизації» (1998). «Інформатизація – це сукупність взаємопов’язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, спрямованих на створення умов для задоволення інформаційних потреб, реалізації прав громадян і суспільства на основі створення, розвитку, використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, що ґрунтуються на застосуванні сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки» [3].

Як показує досвід інших країн, інформатизація сприяє забезпеченню національних інтересів, поліпшенню керованості економікою, розвитку наукомістких виробництв і високих технологій, зростанню продуктивності праці, вдосконаленню соціально-економічних відносин, збагаченню духовного життя та подальшій демократизації суспільства.

Інформатизація – об’єктивний і закономірний етап, через який в тій чи іншій формі повинно пройти кожне суспільство, яке вступило на шлях інтенсивного розвитку. Сучасна інформатизація – це глобальний процес, який пов’язаний з кардинальними змінами структури і характеру світового і соціального розвитку, з переходом до нових поколінь наукомістких технологій, технічних систем, матеріалів, а також нових видів інформаційного обміну, які дозволяють вирішальним чином змінювати характер праці й умови життя людини [1].

Національна програма інформатизації [3] визначає стратегію розв’язання проблеми забезпечення інформаційних потреб та інформаційної підтримки соціально-економічної, екологічної,

науково-технічної, оборонної, національно-культурної та іншої діяльності у сферах загальнодержавного значення.

Інформатизація в усіх сферах діяльності людини дозволяє активно і широко застосовувати все багатство інтелектуального наслідування і уроків розвитку нашого суспільства. З цією метою все ширше розгортається використання інформаційних технологій в усіх сферах людської діяльності: проведення референдумів, опитування суспільної думки за різними аспектами життя суспільства, впровадження інформаційно-довідкових систем у різноманітних галузях (наприклад, транспорту, зв'язку, торгівельних організацій наявність товарів у формі систем замовлень товарів чи послуг для виявлення, обліку і використання ресурсів) тощо. Циклічний розвиток поколінь техніки стає причиною необхідності оперативно підвищувати кваліфікацію і змінювати сферу професійної діяльності. Доступність міжнародної системи баз даних і знань для кожного члена суспільства дозволить безперервно виявляти і розвивати творчі здатності індивідуума.

Одним із видів інформатизації є інформатизація стратегічних напрямів розвитку державності, безпеки та охорони [4].

Інформатизація стратегічних напрямів розвитку державності, безпеки та оборони – комплекс заходів, спрямованих на створення і розвиток інформаційно-аналітичних, обчислювальних та автоматизованих систем, центрів і мереж, які забезпечують роботу органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Особливістю завдань цього напрямку є складність їх, пов'язана з необхідністю оброблення великого обсягу різноманітної інформації, що надходить зі значної кількості джерел, а також з високими вимогами до швидкості, та форми її надання, достовірності, актуальності, безпеки.

В Україні передбачається створити: комплекс інформаційних технологій та засобів інформатизації для збирання, зберігання, аналізу й обробки великих обсягів інформації про стан соціально-економічних процесів в Україні з метою забезпечення інформаційно-аналітичної підтримки прийняття рішень органами державної влади; інформаційно-аналітичну систему Верховної Ради України; інструментально-технологічний комплекс підтримки прийняття рішень у штатних і нештатних ситуаціях в умовах інформаційної протидії; урядову інформаційно-аналітичну систему з питань надзвичайних ситуацій тощо.

До пріоритетних напрямів інформатизації на рівні обласних (міських) держадміністрацій та органів місцевого самоврядування віднесено соціальну сферу, систему життєзабезпечення, екологію та природокористування області (району). Основною метою є розроблення цілісної взаємопов'язаної системи інформаційних та інструментальних засобів для вирішення завдань інформаційно-аналітичного забезпечення управління областю (районом, містом), яка включає:

- створення інформаційно-аналітичних центрів, з'єднаних системами телекомунікацій з органами державної влади різних рівнів;
- аналіз і прогнозування соціально-економічних показників розвитку регіонів;
- відпрацювання та практичне використання даних і програм оброблення їх для вирішення конкретних завдань в інформаційно-аналітичних центрах обласних (міських) держадміністрацій та в органах місцевого самоврядування;
- забезпечення безперешкодного доступу громадян до будь-якої інформації, що не становить державної таємниці, за допомогою сучасних інформатизаційних систем.

Інформатизація Збройних сил України є складовою інформатизації держави і включає процес створення, впровадження і застосування у різних сферах їхньої діяльності у мирний та воєнний час сучасних методів, систем і засобів одержання, оброблення, зберігання, передавання та використання інформації. Передбачається створення інформаційно-телекомунікаційної мережі Генерального штабу Збройних сил України, видів Збройних сил України та оперативного командування; розроблення проекту Єдиної автоматизованої системи управління Збройних сил України. Головні завдання інформатизації Збройних сил України мають бути викладені в спеціальній програмі [5].

Інформатизація процесів соціально-економічного розвитку – комплексне та збалансоване вирішення завдань соціально-економічного розвитку на сучасній інформаційно-аналітичній, системно-технічній базі за допомогою ситуаційних центрів забезпечення інформаційної підтримки функціонування державного сектору економіки, проведення виваженої бюджетно-кредитної та податкової політики, виникнення конкурентоспроможних виробництв галузей промисловості у стратегічно важливих сферах. Систему моніторингу та застосування сучасних інформаційних

технологій забезпечать наукові підходи у розв'язанні соціальних проблем суспільства.

В основу цього напрямку інформатизації покладається створення баз даних і знань, а також засобів обробки їх, орієнтованих на ефективну інформатизацію органів державної статистики і точне прогнозування процесів соціально-економічного розвитку, зокрема інформаційно-довідкових систем ринку праці, товарів і послуг, контролю якості споживчих товарів тощо з подальшим використанням їх для формування систем електронної комерції [2].

Необхідно створити умови та засоби для інформаційної підтримки зовнішньої та внутрішньої торгівлі, включення України до системи електронної комерції і надійного захисту національних економічних інтересів у нових умовах.

Інформатизація пріоритетних галузей економіки – це комплекс автоматизованих систем оброблення даних та управління різного рівня і призначення, які взаємопов'язані на основі принципів технологічної, організаційної, документаційної, програмної й інформаційної сумісності та утворюють цілісну інформаційну інфраструктуру.

В умовах формування ринкових відносин важливими завданнями є такі: підвищення ефективності функціонування галузей за рахунок оптимізації структури виробництва і транспортних засобів та необхідної координації робіт усіх управлінських підрозділів, вирішення проблеми комплексної автоматизації виробництва на основі сучасних стандартів і технологій, яка охоплює процеси від проектування та підготовки виробництва до безпосереднього автоматизованого виробництва.

Інформатизація фінансової та грошової системи, державного фінансово-економічного контролю включає кілька підсистем.

Для податкової адміністрації передбачається створити інформаційну систему, що забезпечить прогноз і контроль податкових зборів. Треба створити класифікатори, уніфіковані системи документообігу, Державний реєстр фізичних та юридичних осіб – платників податків на основі єдиної бази даних населення України тощо.

Інформатизація банківської діяльності – створення системи розрахунків у реальному часі для виконання великих і термінових платежів, системи безготівкових розрахунків за товари та послуги, електронного реєстру застав майна, електронної системи

Центрального депозитарію державних цінних паперів. Важливе значення також буде мати створення системи інформаційно-аналітичної взаємодії Національного банку України, Міністерства фінансів України, Державної податкової адміністрації України та Державного казначейства України.

Важливою складовою фінансової системи України є державний фінансово-економічний контроль. Єдина автоматизована система державного контролю включає автоматизовані системи (АС) за виконанням державного бюджету України, фінансуванням загальнодержавних програм, збереженням і використанням об'єктів права державної власності, використанням кредитних ресурсів, діяльністю установ банківської системи. Базовим елементом такої системи є інформаційно-аналітична система Рахункової палати. У галузі фінансів передбачається створення інформаційної системи, що дасть можливість перейти від використання традиційних платіжних інструментів до високонадійної системи міжбанківських розрахунків та паралельно-кредитних карток (електронних грошей). Інформаційно-аналітичні системи забезпечення державного фінансового та податкового контролю за підприємницькою діяльністю юридичних і фізичних осіб створюються відповідно до законодавства.

Інформатизація соціальної сфери:

– у сфері охорони здоров'я – створення єдиної структурованої інформаційної системи обліку стану здоров'я громадян України на основі автоматизованої реєстрації пацієнтів у лікувальних установах, збирання даних профілактичних обстежень з метою подальшого використання у статистичних, аналітичних та експертних системах; створення системи дистанційного консультування та діагностики на основі комп'ютерних мереж, що об'єднують великі лікувальні і наукові заклади;

– у сфері соціального захисту – створення для управлінських і регіональних структур програмних систем і засобів обліку всіх рівнів, аналізу і моделювання зайнятості населення, запобігання масовому безробіттю щодо широкого залучення населення до нових галузей матеріального виробництва та інших сфер. Органам соціального захисту мають бути передані інформаційні технології, які виключають затримки у перерахуванні та виплаті пенсій і допомоги з урахуванням поточних змін законодавчих та інших нормативних актів.

Інформатизація в галузі екології та використання природних ресурсів – на основі картографічних баз даних передбачається створення багатоцільової інформаційно-технологічної бази з використанням геоінформаційних технологій збирання, зберігання, аналізу всієї сукупності відомостей для моделювання і подальшого прогнозування екологічного стану територій.

Передбачається створення комплексу програмно-апаратних засобів для вирішення питань прогнозування забруднення навколишнього середовища, аналізу та оцінки ризику еколого-економічних конфліктів, прогнозування наслідків техногенного впливу і природних катастроф для надійного захисту екологічного простору України, раціонального використання природних ресурсів на основі підвищення узгодженості управління різними видами виробничої діяльності.

Інформатизація освіти спрямовується на формування та розвиток інтелектуального потенціалу нації, удосконалення форм і змісту навчального процесу, впровадження комп'ютерних методів навчання та тестування, що дасть змогу вирішувати проблеми освіти на вищому рівні з урахуванням світових вимог. Серед них: індивідуалізація навчання, організація систематичного контролю знань, можливість враховувати психофізіологічні особливості кожної дитини тощо. Результатами інформатизації освіти мають бути:

- розвиток інформаційної культури людини (комп'ютерної освіченості);
- розвиток змісту, методів і засобів навчання до рівня світових стандартів;
- скорочення терміну навчання і тренування на всіх рівнях підготовки кадрів та підвищення якості такого навчання і тренування;
- інтеграція навчальної, дослідницької та виробничої діяльності;
- удосконалення управління освітою;
- кадрове забезпечення усіх напрямів інформатизації України шляхом спеціалізації й інтенсифікації підготовки відповідних фахівців.

Першочерговим завданням є створення глобальної комп'ютерної мережі освіти і науки. Організація державних і приватних центрів масового навчання населення нових спеціальностей з урахуванням вимог міжнародних стандартів для кадрового забезпечення усіх напрямів інформатизації за рахунок як

інтенсифікації підготовки відповідних фахівців, так і створення навчального середовища на їхніх комп'ютеризованих робочих місцях. Має забезпечуватись розвиток системи індивідуального безперервного навчання на основі автоматизованих навчальних курсів та систем, інтелектуальних комп'ютерних і дистанційних технологій навчання.

Інформатизація наукової діяльності – це заходи, спрямовані на підвищення ефективності наукових досліджень, створення потужної системи науково-технічної інформації та її використання на різних етапах наукової діяльності за умови активізації всіх її форм; створення умов для широкої комп'ютеризації та математизації природничих і гуманітарних наук, входження до світової інформаційної мережі баз даних та знань, формування в майбутньому «об'єднаного» чи «колективного» інтелекту. Інформатизація вітчизняної науки дасть змогу підвищити практичну віддачу, прискорити інтеграцію у світову науку.

У сфері культури головними завданнями є збереження інформації про пам'ятки матеріальної і духовної культури, архівні документи, забезпечення швидкого доступу до вітчизняних і світових досягнень культури. З цією ж метою передбачається створити комп'ютерні інформаційні системи для поширення культурних еталонів, стандартів і досягнень вітчизняної культури, насамперед створити електронні копії творів та архівів видатних діячів національної культури, представити їх у системах глобальних комп'ютерних комунікацій для ефективного використання у сфері освіти та виховання, що дасть змогу в будь-якій точці України отримувати не тільки необхідну інформацію з економічних, агробіологічних, зоотехнічних, медичних, маркетингових, технологічних, юридичних питань, а й відповідні знання з історії та культури України, культури інших народів через автоматизовані бібліотеки тощо.

Інформатизація мовної сфери включає такі аспекти:

- створення національної системи комп'ютерної лексикографії;
- формування національної лінгвістичної мережі та інтеграції її до аналогічних міжнародних мереж у рамках проектів розвитку «multilingual society»;
- розроблення інтелектуальних унормованих лінгвістичних україномовних комп'ютерних систем (автоматичні коректори та

редактори, системи автоматичного перекладу, реферування, екстракції знань з природомовних текстів, розуміння природної мови як у писемному, так і в усному варіантах) тощо.

Для будь-якого суспільства діяльність у сфері інформації є засобом його життєдіяльності. Аналіз практики регулювання державою інформаційної сфери суспільства інших країн дозволяє виокремити низку напрямів, до яких відносяться: заохочення конкуренції та боротьба з монополізмом; забезпечення права і технічних можливостей на доступ до інформаційних ресурсів; організація безпеки та боротьба зі злочинами у цій сфері; забезпечення свободи слова; захист національної культурної спадщини; охорона інтелектуальної власності; контроль за використанням інформаційних технологій у державних установах; цензура в глобальних комп'ютерних мережах та деякі інші.

Інформація здебільшого є суспільним товаром і тому є особливим об'єктом соціальних відносин, правового регулювання, функціонального впливу держави та чинником виробничого характеру, що вимагає формування єдиного інформаційного простору, створення інформаційних ресурсів суспільства, ринку інформації, а також засобів забезпечення прав громадян на вільне володіння, одержання, поширення і використання інформації.

Інформаційний ринок – це ринок інформаційних продуктів та послуг, де діють усі обов'язкові атрибути ринкової економіки – закони попиту і пропозиції, життєвий цикл товару, ціна тощо. Крім того, механізм ринкового саморегулювання забезпечує ефективний розподіл ресурсів (інформаційних у тому числі) лише за певних ідеальних умов.

За цих умов розвиток науки, інформатизації стає домінуючим, а функціонування державних інститутів – інформаційно та науково залежним. Інформаційні мережі прибирають якості “нервової системи держави”, яка забезпечить якість створення, гарантії зберігання та ефективність використання інформаційних ресурсів різними суспільними організаціями.

Все це потребує: створення національної централізованої державної та недержавної інформаційної інфраструктури; з'ясування меж втручання держави у ринок інформації; визначення адміністративних та функціональних форм, методів й інструментів регулятивного впливу та їх співвідношення відповідно до умов розвитку ринкових відносин у країні.

Отже, поряд з політичною, економічною, соціальною, культурною та екологічною сферами суспільних відносин інформаційні процеси доцільно визнати окремою (інформаційною) сферою позитивно-правових відносин і регулятивного впливу держави та права.

Ці сфери збігаються із групами основних прав, свобод та відповідних обов'язків людини і громадянина. Відповідно до цього теоретично можливо виокремити певну сукупність (галузь) прав людини у сфері інформаційних процесів, інформатизації, які потребують владно-організуючого впливу з боку держави і є критерієм визначення окремої (інформаційної) функції держави із забезпечення цих прав.

Змістом інформаційної функції держави є діяльність у сфері забезпечення основних прав, свобод та відповідальності суб'єктів права, які беруть участь в інформаційних процесах та інформатизації.

Інформаційні процеси – це збір, обробка, накопичення, зберігання, пошук і поширення інформації.

Передусім держава створює правові засади і забезпечує правовий режим реалізації відносин у сфері інформаційних процесів. Зокрема, держава забезпечує: загальнодоступність інформаційних ресурсів, які не містять інформації з обмеженим доступом; захист об'єктів сфери інформатизації; достовірність, повноту та своєчасність інформації, що надається користувачеві; захист користувача від порушення його прав тощо.

Державна політика інформатизації формується як складова частина соціально-економічної політики держави загалом.

Діяльність держави у сфері інформатизації пов'язана зі створенням, розповсюдженням, використанням, зберіганням, збиранням та обробкою об'єктів сфери інформатизації, а також наданням послуг з їх використанням. До об'єктів сфери інформатизації відносяться інформаційні технології, продукти та ресурси.

Інформаційна технологія – організована сукупність інформаційних процесів, призначена для створення та використання інформаційних продуктів або надання інформаційних послуг з використанням засобів інформатизації.

Інформаційний продукт – цифрові дані, призначені для задоволення інформаційних потреб користувача, у тому числі програмний продукт.

Інформаційний ресурс – організована за єдиною технологією сукупність інформаційних продуктів, у тому числі бази даних.

Головною метою функціонального впливу держави у сфері інформатизації згідно з Національною програмою інформатизації є створення необхідних умов для забезпечення громадян та суспільства своєчасною, достовірною та повною інформацією шляхом широкого використання інформаційних технологій, забезпечення інформаційної безпеки держави.

Завданнями держави є: формування правових, організаційних, науково-технічних, економічних, фінансових, методичних та гуманітарних передумов розвитку інформатизації; застосування та розвиток сучасних інформаційних технологій у відповідних сферах суспільного життя України; формування системи національних інформаційних ресурсів; створення загальнодержавної мережі інформаційного забезпечення науки, освіти, культури, охорони здоров'я тощо; створення загальнодержавних систем інформаційно-аналітичної підтримки діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування; підвищення ефективності вітчизняного виробництва на основі широкого використання інформаційних технологій; формування та підтримка ринку інформаційних продуктів і послуг; інтеграція України у світовий інформаційний простір.

Одним із важливих завдань держави є розробка стратегії вирішення організаційних, нормативно-правових і технологічних аспектів проблеми формування національних інформаційних ресурсів, до яких відноситься вся документована інформація, що зберігається у різних інформаційних системах (базах і банках даних, бібліотеках, архівах та ін.). Документованою вважається інформація, яка зафіксована на матеріальному носії з реквізитами, що дозволяють її ідентифікувати.

Для забезпечення оперативності, достовірності, доступності та конфіденційності інформації в органах державної влади, а також підвищення ефективності та досягнення якісно нового рівня прийняття рішень в системі управління країною держава має створити інтегровану інформаційно-аналітичну систему (ІАС) органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Загальним завданням ІАС є забезпечення умов для прийняття обґрунтованих, узгоджених та ефективних рішень на всіх рівнях органів державної влади. Важливим також є: розширення та підвищення достовірності й оперативності джерел та обсягів

інформації, що надходить до органів державної влади і виходить з них; відповідність інформації міжнародним стандартам; захист державних інтересів щодо зберігання, режиму доступу та розповсюдження інформації органів державної влади й ін.

Отже, розвиток теоретичних уявлень про подальшу еволюцію суспільних процесів дає підстави стверджувати про: можливість застосування критерію поділу прав людини на окремі сфери для з'ясування змістовно-сутнісного наповнення поняття видів і меж реалізації функцій держави; формування окремої галузі права та відповідної функції держави по забезпеченню цих прав.

Створення єдиного інформаційного простору в Українській державі дозволить: забезпечити права громадян на інформацію згідно з Конституцією України; створення і підтримка необхідного для стійкого розвитку суспільства рівня інформаційного потенціалу; підвищення узгодженості рішень, які прийняті центральними органами державної влади, обласними державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування; підвищення рівня правосвідомості громадян шляхом надання їм вільного доступу до правових і нормативних документів, що визначають їх права, обов'язки й можливості; надання можливості контролю з боку громадян і громадських організацій за діяльністю центральних і місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування; підвищення ділової і суспільної активності громадян шляхом надання рівної з державними структурами можливості користуватися відкритою науково-технічною, соціально-економічною, суспільно-політичною, правовою інформацією, а також інформаційними фондами сфер освіти, культури тощо; інтеграція зі світовим інформаційним простором.

Для вирішення проблеми формування і розвитку єдиного інформаційного простору необхідно розробити такі економіко-правові засади: законодавчі й інші нормативні акти, що визначають права й обов'язки юридичних і фізичних осіб щодо формування та використання інформаційних ресурсів, засобів їх обробки і доставки; економічні регулятори, які забезпечували б стимулювання активного формування і використання інформаційних ресурсів.

Список використаних джерел та літератури:

1. Поняття інформатизації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.carpathia.gov.ua/main/ua/publication/content/1474>. – Назва з титул. екрану.

2. Про діяльність у сфері інформатизації: Проект Закону України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/law/> – Назва з титул. екрану.

3. Закон України «Про Національну програму інформатизації» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80/ed20121202>. – Назва з титул. екрану.

4. Тимченко В. І. Функції держави із забезпечення прав людини у сфері інформатизації та інформації [Електронний ресурс] / В. І. Тимченко – Режим доступу: <http://www.edu-network.sumy.org>. – Назва з титул. екрану.

5. Шевчук О. Власть и информационное общество [Електронний ресурс] / О. Шевчук. – Режим доступу: <http://ain.com.ua/print/832.html>. – Назва з титул. екрану.

УДК 330.341.3

А. В. Атаманюк,
викладач

Є. В. Геделевич,
викладач
(м. Хмельницький)

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Одним із шляхів подолання кризових процесів в освітній галузі вбачається забезпечення інноваційного характеру професійної освіти, не в останню чергу за рахунок створення навчально-науково-виробничих комплексів, об'єднань, інноваційних парків, бізнес-інкубаторів при кожному успішному вищому навчальному закладі, надання таким закладам державної підтримки.

Аналізу проблем та перспектив інноваційної технології в освіті присвячено значну кількість наукових публікацій, серед яких варто відзначити праці таких дослідників, як К. Задумкіна, О. Комеліна, О. Кузьменка, А. Некифорова, А. Поручника, В. Соловійова та ін., які спрямували увагу на визначення поняття інноваційної системи регіону, на функції, що вона виконує, не

акцентуючи уваги на окремих її складових, зокрема на вищих навчальних закладах.

У даний час зростає значимість вивчення теоретичних і практичних аспектів, пов'язаних зі сферою впливу вузівської науки на формування інноваційної економіки регіону. Крім того, відсутній механізм взаємодії вузівських інновацій та господарського середовища регіону, необхідного для прискорення його соціально-економічного розвитку.

Метою дослідження є виявлення проблем і факторів, що визначають перспективи функціонування вищих навчальних закладів в умовах інноваційного розвитку.

Процеси, що відбуваються в системі вищої освіти, потребують глибокого аналізу факторів впливу на розвиток ВНЗ в умовах глобалізації. У даний час глобалізаційні процеси охопили всі країни світового співтовариства й стали предметом пильного вивчення. Глобалізація являє собою процес стрімкого формування єдиного загальносвітового фінансово-інформаційного простору на базі нових комп'ютерних технологій. Характер глобалізаційних наслідків не можна не враховувати. Глобалізація трансформує відносини всередині та між країнами, обумовлюючи формування єдиного ринкового простору.

Реструктуризація світової економіки і створення світових ринків стали головними силами, що визначають розвиток вищої освіти. Головним завданням системи вищої освіти в цих умовах стає забезпечення безперервної підготовки людського ресурсу до рентабельного використання в постійно мінливих умовах формування світового ринкового простору.

Досягнення зазначеної мети обумовлює необхідність розвитку ринкових відносин у сфері вищої освіти, оскільки державне управління залишає мало місця для гнучкості, такої необхідної для ефективного навчання [4]. Все більше ринкові сили починають визначати шляхи розвитку вищої школи, стають каталізатором трансформації традиційної системи надання освіти.

Ринок починає визначати кінцеві цілі, завдання й організацію освіти, витісняючи з цієї сфери державу. Процес отримання та передачі знання переміщається із соціальної сфери у сферу виробництва, перетворюючи ВНЗ в одну з безлічі організацій, що беруть участь у цьому виробництві. ВНЗ починають функціонувати як «постачальники знань». Ті, хто навчається, все частіше розглядаються

не як громадяни, що мають право на освіту, а як споживачі освітніх послуг.

Ще однією тенденцією розвитку сучасного суспільства є зниження ролі матеріальних факторів виробництва і підвищення значимості інформації та знань як основних виробничих ресурсів. Відбувається формування інноваційного суспільства.

Конкурентні переваги країн все менше визначаються багатством фінансів (якщо раніше вони були головним джерелом ринкової сили, то тепер стають лише її наслідком), природних ресурсів або дешевою робочою силою і все більше – технічними й технологічними інноваціями та конкурентним застосуванням знань або тим й іншим в поєднанні. Двигуном сучасного суспільства стає «економіка знань». Здатність генерування, практичного використання і розповсюдження знань, цінностей та ідей, безпосередньо дотичних між собою, стає життєво важливим для економічного розвитку [5].

Знання – це специфічний ресурс людини. Людина починає розглядатися не тільки як функціональний елемент економіки, але і як її найважливіше джерело.

Стає все більш зрозумілим, що реалізація інноваційної стратегії розвитку вимагає більш високого, ніж в індустріальній економіці, рівня розвитку людського потенціалу. Саме від ефективності практичного використання людського потенціалу, від того яким рівнем підготовки до соціально корисної діяльності вони володіють, і залежать в кінцевому підсумку всі досягнення країни.

Людський ресурс стає новим параметром конкурентоспроможності. Зростання впливу на конкурентоспроможність таких показників, як підвищення якості товарів і послуг, їх диференціація і скорочення життєвого циклу, змушує підприємців розробляти стратегії розвитку, що вирішують питання впровадження принципово нових технологій, типів організації виробництва, управління та підготовки кадрів. Освіта і підготовка кадрів набувають статусу постійних складових ділової стратегії суб'єктів світового та національних ринків. Саме цим можна пояснити пильну увагу, яку приділяють сьогодні країни світу до підвищення ролі освіти.

В умовах інноваційного розвитку змінюється функціональна роль освіти: із транслятора знань і генератора специфічних навичок і вмінь вона перетворюється, по-перше, в безпосереднього виробника знань і, по-друге, в активного учасника процесу трансформації цих

знань у нові продукти, технології та послуги. Відповідно в центр виходить сфера виробництва, передачі та поширення знань, або освіта, що вимагає серйозного перетворення насамперед ВНЗ, бо саме вони перетворюються на ключовий елемент усіх соціальних і економічних процесів, формуючи їх суб'єктів. Вони продукують людський ресурс (або капітал) для управління такою економікою. Тому проблеми управління вищими навчальними закладами набувають особливої актуальності.

Найвища потреба в знаннях як для індивіда, так і для суспільства зумовила різке зростання попиту на отримання вищої освіти. Ця тенденція набула масового явища.

Посилення конкуренції серед вищих навчальних закладів обумовлює необхідність активізації зусиль по збереженню своїх позицій на ринку освітніх послуг. Найважливішою умовою успішного і стійкого розвитку ВНЗ стає здатність конкурувати у: передбаченні; методах і технологіях вирішення проблем; генеруванні і селекції бізнес-ідей; методах менеджменту та маркетингу; забезпеченні ресурсами бізнес-команд та їх ефективному використанні.

Вищі навчальні заклади в існуючому конкурентному середовищі повинні володіти організаційними знаннями, що дозволять їм виробити і застосувати оптимальну стратегію розвитку для підтримання власних переваг.

Незважаючи на позитивні зрушення у розвитку освіти в ході її модернізації, в цій сфері зберігаються численні проблеми, які не дозволяють говорити про те, що вжиті заходи задовольняють суспільство. Серед назрілих проблем сфери освіти слід виділити [4]:

- нерозвиненість безперервної професійної освіти як механізму забезпечення поточних та перспективних потреб суспільства, що динамічно розвивається, й економіки в професійних кадрах необхідної кваліфікації;
- неефективність системи фінансово-економічних механізмів ресурсного забезпечення освітньої діяльності на всіх рівнях освіти;
- відсутність механізмів зосередження ресурсів на найбільш пріоритетних напрямках розвитку освіти;
- недостатня інтеграція освіти і науки;
- низький рівень залучення української освіти у світовий освітній простір.

Система української державної освіти протягом тривалого часу відповідала принципам тоталітарної держави.

Освіта підпорядковувалася жорсткій системі централізованого планування. Професійна освіта було націлена на забезпечення запитів виробництва. Управління ВНЗ носило стабільний і передбачуваний характер. Системна трансформація поставила вищі навчальні заклади в принципово нові умови господарювання. Ринковий шлях розвитку суспільства визначив ринковий шлях розвитку ВНЗ. Це змінює основи функціонування системи вищої освіти.

Щоб вижити в існуючих умовах і успішно боротися з різноманітними небезпеками, вищим навчальним закладам необхідно вийти за межі традиційної системи управління. Перед ВНЗ постає завдання виявлення, оцінювання та регулювання конкретних факторів і умов, що впливають на їх розвиток, зваженого структурування параметрів ризику та формування на цій основі ефективної стратегії сталого розвитку.

Вплив значної кількості факторів, у тому числі факторів з випадковими характеристиками, викликає необхідність забезпечення стійкості розвитку ВНЗ. При цьому функціонування ВНЗ не повинно ґрунтуватися на відмові від активної політики розвитку, воно повинно поєднуватися з ринковими технологіями економічного регулювання та управління. Це може бути досягнуто пошуком нової моделі управління вищим навчальним закладом, що мобілізує ресурси на основі саморегулювання.

Інновація – це не будь-яке нововведення, а тільки таке, що істотно підвищує ефективність діючої системи [1]. Інновації – це ідеї та пропозиції (в багатьох випадках засновані на результатах відповідних спеціальних наукових досліджень і інженерних розробок), що можуть стати основою створення нових видів продукції чи значно поліпшити споживчі характеристики (технічні, економічні тощо) існуючих товарів, створення нових процесів, послуг, чи будь-чого, що може покращити «якість життя» людства [1].

Інноваційна діяльність – одна з форм інвестиційної діяльності, що здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і соціальну сферу [2]. Інноваційна діяльність – вид діяльності, пов'язаний із трансформацією наукових досліджень і розробок, інших науково-технологічних досягнень у новий чи покращений продукт, введений на ринок, у новий чи покращений технологічний процес, що використовується у практичній діяльності, чи новий підхід до соціальних послуг [1].

І. Височин [3] виокремив п'ять груп елементів інноваційної інфраструктури вищих навчальних закладів, а саме: центри (трансферу технологій, науково-освітні, наукові центри, інноваційного консалтингу, бізнес-центри тощо); відділи (аспірантури і докторантури, інноваційного розвитку тощо); інститути (науково-дослідні, інститути інноваційних технологій тощо); науково-виробничі комплекси (лабораторії, технопарки, бізнес-інкубатори, експериментальні майданчики і дослідні виробництва тощо); інші елементи (наукові школи, тимчасові творчі колективи, органи сертифікації, фонди підтримки інноваційних проєктів тощо).

Найбільшого поширення серед вітчизняних вищих навчальних закладів набули наступні елементи інноваційної інфраструктури.

У відповідності до ст. 1 Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» технологічний парк (технопарк) визначено як юридичну особу або групу юридичних осіб (учасники технологічного парку), що діють відповідно до договору про спільну діяльність без створення юридичної особи та без об'єднання вкладів з метою створення організаційних засад виконання проєктів технологічних парків з виробничого впровадження наукоємних розробок, високих технологій та забезпечення промислового випуску конкурентоспроможної на світовому ринку продукції [3].

Деякі дослідники, крім власне технопарків, виділяють також їх підвиди [3]: технологічні інкубатори, наукові/дослідницькі парки, технологічні ареали.

Класичні бізнес-інкубатори являють собою структури, що допомагають новим компаніям на етапі їх становлення. Вони надають дрібним фірмам-початківцям приміщення, інфраструктуру і визначений набір послуг, які можуть розширити їх можливості у розгортанні та організації роботи на початковому етапі розвитку.

Функціонування центру трансферу технологій має на меті впровадження сучасних комерційно-перспективних наукових, науково-технічних, науково-практичних розробок науково-педагогічного персоналу, аспірантів, докторантів та студентів ВНЗ у виробництво і соціальну сферу на основі ефективного використання наукового потенціалу та отримання прибутку від комерціалізації цих розробок.

Науково-дослідні лабораторії – лабораторії для проведення експериментів і наукових досліджень ученими та дослідниками.

Основними завданнями діяльності науково-дослідних лабораторій є об'єднання інтелектуальних, фінансових та матеріально-технічних ресурсів при виконанні наукових досліджень; впровадження результатів наукових досліджень у виробництво та в освітній процес; кадрове, матеріально-технічне, правове та інформаційне забезпечення виконання наукових досліджень; оприлюднення результатів наукових досліджень (крім випадків, які пов'язані з дотриманням умов конфіденційності) на конференціях, семінарах та у наукових виданнях; розвиток кадрового потенціалу університету та відповідних наукових шкіл.

Науково-дослідний інститут (НДІ) – установа, що займається дослідженнями у галузі науки і техніки, розробкою науково-дослідних або дослідно-конструкторських робіт.

Отже, вибір інноваційно-орієнтованого шляху розвитку здатний забезпечити ВНЗ високу якість підготовки фахівців і підвищити рівень інтеграції ринку освітніх послуг у ринок праці.

А також система вищої освіти в регіоні повинна відповідати, по-перше, інтересам тих, хто навчається, які, завершуючи певний рівень підготовки і набуваючи професійну кваліфікацію, гарантовано отримують соціально-матеріальну і професійну захищеність; по-друге, вимогам кадрової політики як держави, так і регіону.

Основними чинниками, що визначають розвиток і функціонування вищої освіти в регіоні, є:

1. Високий темп регіонального економічного розвитку, який вимагає постійного оновлення інформації й орієнтує вищу освіту на підготовку фахівців, здатних до саморозвитку, зміни усталених стереотипів, зміни своїх професійних, соціальних та освітніх установок.

2. Потреба регіонального виробництва та економіки у фахівцях, професійно підготовлених і соціально мобільних, які мають широкий загальнокультурний кругозір, швидко реагують на світові та регіональні зміни у виробництві.

3. Недостатнє задоволення всіх освітніх потреб населення регіону внаслідок різних соціально-економічних умов.

4. Відсутність у багатьох випускників регіональних вузів внутрішньої мотивації і готовності працювати за фахом в регіоні.

5. Орієнтація регіонів на світовий рівень у гуманістичному, демократичному і правовому аспектах, що вимагає нових методологічних підходів до побудови змісту вищої освіти, при яких

відбір змісту, форм і методів освітнього процесу відповідав би багаторівневій системі освіти.

Реалії української економічної дійсності гостро встановлюють завдання щодо підвищення ефективності функціонування ВНЗ. Поширення ринкових відносин на систему вищої професійної освіти розширює ступінь самостійності ВНЗ. Відповідальність за майбутнє переноситься безпосередньо на вищий навчальний заклад. Масштаби і складність проблем, що постають перед ВНЗ, висувають у ряд невідкладних завдань пошук засобів нейтралізації обтяжливих впливів зовнішнього оточення. На даному етапі розвитку стійкість стає ключовим елементом в управлінні ВНЗ.

Список використаних джерел та літератури:

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org>. – Назва з титул. екрану.
2. Закон України «Про інвестиційну діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12/ed20100723>. – Назва з титул. екрану.
3. Височин І. В. Інноваційна інфраструктура вищих навчальних закладів / І. В. Височин // Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні (VIII Міжнар. бізнес-форум (Київ, 19 берез. 2015 р.) ; відп. ред. А. А. Мазаракі). – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – С. 44-46.
4. Ржепішевська В. В. Проблеми та перспективи функціонування вищих навчальних закладів у регіональній інноваційній системі [Електронний ресурс] / В. В. Ржепішевська // Ефективна економіка. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1877>. – Назва з титул. екрану.
5. Квасній Л. Г. Роль економіки знань в інноваційній стратегії суспільного поступу [Електронний ресурс] / Л. Г. Квасній, О. Й. Кравців. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/27_NPM_2012/Economics/14_116627.doc.htm. – Назва з титул. екрану.

Ю. А. Вашеньяк,
кандидат біологічних наук
(м. Хмельницький)

ФОРМУВАННЯ ОБ'ЄКТІВ NATURA 2000 НА ТЕРИТОРІЇ ЦЕНТРАЛЬНОГО ПОДІЛЛЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД У ЗБЕРЕЖЕННІ БІОЛОГІЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ

Проблема збереження біорізноманіття постає перед людством у контексті невиснажливого користування біоресурсів та збереження їх для нащадків. Ці ідеї знайшли втілення у Рамковій Конвенції ООН (1998), про біорізноманіття, конкретизувались у Пан'європейській стратегії збереження біотичного та ландшафтного різноманіття та інших документах.

Україна, що приєдналась до існуючих домовленостей та угод міжнародної спільноти, ставить перед собою завдання комплексного вивчення та збереження рослинного світу, зокрема завдяки створенню екологічної мережі на території України, де чільне місце займає Галицько-Слобожанський коридор. Цей коридор, що перетинає Україну в широтному напрямку від Польщі до Росії, включає і Поділля. Одним із цікавих, недостатньо досліджених регіонів є Центральноподільський геоботанічний округ. Проте зростання антропогенного навантаження значною мірою впливає на природну флору та рослинність, що веде до її поступового зникнення та синантропізації. Вивчення осередків природної рослинності, характер її розподілу дасть змогу в подальшому зафіксувати такі та оптимізувати екологічну мережу для збереження та сталого використання природних ресурсів Центрального Поділля.

Одним із методів збереження біологічного різноманіття, який широко використовується в Європі, проте ще не досягнув терен нашої держави, – це створення об'єктів NATURA 2000.

NATURA 2000 – мережа охоронних ділянок, центральний елемент у охороні біорізноманіття на території країн-членів Європейського Союзу. Елементами цієї мережі є типи природних середовищ (Special Areas of Conservation), рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення або руйнування [1; 7].

Площа мережі – близько 27,000 км², що становить 18% суходолу ЄС. Мережа Natura 2000 охоплює дев'ять біогеографічних регіонів: Альпійський, Атлантичний, Чорноморський, Бореальний,

Континентальний, Макаронезійський, Середземноморський, Паннонський та Степовий.

Нормативна основа мережі – Директива про оселища, прийнята у 1992 році країнами Європейського Співтовариства. Основною метою прийняття цієї Директиви є сприяння збереженню біорізноманіття шляхом збереження природних оселищ і видів природної флори та фауни, які мають важливе значення для суспільства на території держав-членів ЄС. Директива про оселища доповнює Директиву про охорону природних видів птахів, що була прийнята в 1979 році, як Директива 79/409/ЄЕС, а після поправки 2009 року як 2009/147/ЄС. Найважливішим інструментом для виконання завдань Директиви про оселища є визначення територій, важливих для Європейського Союзу – об'єктів природи загальноєвропейського значення (Sites of Community Importance), які, разом зі спеціальними природоохоронними територіями (Special Protection Areas), визначеними відповідно до Директиви про охорону птахів, утворюють мережу NATURA 2000. У додатках Директиви наведені переліки типів оселищ і видів загальноєвропейського значення, які потребують різних форм збереження [1; 2; 7].

Важливий аспект застосування принципів Директиви про оселища полягає в тому, що визначення та проголошення територій особливої охорони є спільним із такими сусідніми країнами, як Румунія, Словаччина, Польща та Угорщина. Україна поділяє з цими країнами карпатське гірське пасмо і, згідно з Карпатською конвенцією, ці країни мають координувати свою політику щодо захисту й сталого розвитку цієї території. Спільні методи збирання даних, їх аналізу та опрацювання необхідні для розробки й узгодження спільної та цілеспрямованої політики. Впровадження Директиви про оселища на всій території України допоможе також створити єдину й спільну базу для створення національної екологічної мережі в Україні. Об'єкти, які будуть визначені й проголошені як природоохоронні території відповідно до принципів Директиви про оселища, є основними територіями національної екологічної мережі, у той час як визначення екологічних коридорів, які повинні забезпечувати зв'язок між цими об'єктами, повинне ґрунтуватися на аналізі шляхів розповсюдження й міграції ключових видів, для яких були проголошені ці об'єкти. Існують різні підходи й методи вибору цих коридорів, включаючи комп'ютерні системи, в яких є інформація про ключові види, землекористування та соціально-економічні

особливості територій для здійснення вибору коридорів з найвищими шансами на успіх і з найменшими витратами [1; 7].

В Україні спроба виокремити біотопи мережі Natura 2000 поки що зроблена тільки для Закарпатської низовини. Реалізація проекту мережі Natura 2000 в Україні є досить проблематичною, оскільки проявляються величезні розбіжності у підборі критеріїв та методів формування національної та Всеєвропейської екомереж. Зроблені спроби вибору елементів екомережі в Україні, як правило, базуються на власноруч вироблених методиках і абсолютно не вписуються у класифікаційні схеми об'єктів охорони, прийняті у Європі. Це стосується насамперед геоботанічних методик та систем, відповідно до яких подаються назви таксонів та синтаксонів [2; 3]. Переліки рідкісних рослинних угруповань та класифікації біотопів України європейською спільнотою не можуть бути використані через застосований домінантний підхід у їх ідентифікації. Особливо відчутно це проявляється на прикордонних територіях, де виникає необхідність узгодження структури регіональних екомереж України з європейськими.

Наразі дослідники починають трішки відходити від домінантної класифікації і все частіше долучатись до використання європейського досвіду, зокрема вивчення рослинності з передовим флористичним підходом, облік територій на основі системи кодифікації EUNIS, ідентифікація рідкісних біотопів [2; 3; 4].

Ми пропонуємо перелік біотопів, що трапляються на території Центрального Поділля, які за нашою соціологічною оцінкою [4] вважаються рідкісними, а на місцях їх скупчення рекомендуємо створити об'єкти NATURA 2000. Їм присвоюється певний код за системою кодифікації EUNIS, що дає змогу внести їх у Всеєвропейську базу даних мережі. До таких біотопів слід віднести водні (C1.331), степові (E2.1251, E2.1252, E2.211, E2.212, E4.12) та наскельні біотопи (F4.11).

Такі угруповання зростають на стрімких південно-західних схилах долини річки Дністер та є оселищем багатьох регіонально рідкісних видів та таких, що занесені до Червоної книги України та міжнародних списків [5; 6]. Такі угруповання займають невеликі площі і трапляються дуже рідко та потребують охорони на державному рівні. До біотопів, що спорадично трапляються на території округу слід віднести угруповання в яких зростають погранично-ареальні види та регіонально рідкісні види, а також

фіксуються види, занесені до Червоної книги України. Зокрема це 21 біотоп, переважно водних, лучних, лісових, що трапляються в місцях збереження природної рослинності, а саме, на території об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення.

Як бачимо, серед рідкісних біотопів Центрального Поділля трапляються переважно лучно-степові та степові біотопи, наскельні біотопи, фрагменти болотних екосистем, що особливо потребують охорони як цінні та унікальні природні об'єкти, водні біотопи з домінуванням глечиків жовтих, лілії білої та сніжно-білої, грабово-дубові ліси, заплавні вільхові та вербові ліси, термофільні ліси з дубом скельним. Всі вищеназвані біотопи є оселищем рідкісних видів, охоронюваних на різних рівнях, від європейського до регіонального. Важливим є облік еквівалентних територій та занесення їх до всеєвропейської бази даних та подальшого комплексного підходу до збереження біологічного різноманіття Центрального Поділля як однієї із умов втілення ідей сталого розвитку України.

Список використаних джерел та літератури:

1. Рекомендації щодо впровадження в Україні Директиви про оселища Європейського Союзу: стратегічний план дій (2012–2020) / Г. Зінгстра, В. Костюшин, Б. Проць, О. Кагало, Л. Мочарська. – Львів: ЗУКЦ, 2012. – 60 с.
2. Біотопи лісової та лісостепової зони України / заг. ред. Я. П. Дідуха. – Київ: ТОВ «Макрос», 2011. – 288 с.
3. Дідух Я. П. Біотопи міста Києва / Я. П. Дідух, У. М. Альошкіна. – К. : Наук. думка, Аграр Медіа Груп, 2012. – 163 с.
4. Дідух Я. П. Оцінка стійкості та ризиків втрати екосистем / Я. П. Дідух // Наукові зап. Нац. ун-ту «Києво-Могилянська академія». – Т. 158: Біологія та екологія. – 2014. – С. 54-61.
5. Куземко А. А. Подільський рефугіум бореальної флори: сучасний стан рослинного покриву та завдання охорони / А. А. Куземко, Ю. А. Вашеньяк // Науковий вісн. Чернівець. ун-ту. Біологія. – 2010. – Вип.2 – Т. 2. – С. 73-78.
6. Південно-Бузький меридіональний екологічний коридор: стислий огляд біорізноманіття та найцінніші території / [В. Костюшин, А. Куземко, В. Онищенко та ін.]; за ред В. А. Костюшина. – Чорноморська програма Ветландс Інтернешнл. – Київ, 2007. – 92 с.

7. Смарагдова мережа в Україні / [О. Р. Болтачев, Я. П. Дідух, Т. Д. Соломаха та ін.] ; відп. ред. Л. Д. Проценко. – Київ : Хімджест, 2011. – 192 с.

Л. Г. Дубина,
кандидат педагогічних наук, доцент
(м. хмельницький)

ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ВНЗ З ІНФОРМАЦІЙНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ

У статті розглядаються особливості використання методів самостійної роботи студентів з книгою та іншими джерелами інформації.

Ключові слова: *самостійна робота, читання, конспект, реферат.*

Однією з актуальних проблем сучасної педагогіки вищої школи є організація самостійної роботи студентів (СРС), зокрема, оволодіння ними методикою роботи з книгою та іншими джерелами інформації. Актуальність поставленої проблеми зумовлюється невинним збільшенням потоку інформації та необхідністю формування у студентів практичних навичок її опрацювання.

Наукові та методичні засади організації самостійної роботи суб'єктів навчально-виховного процесу знайшли своє відображення в працях педагогів-класиків (Ф.-А. Дістервег, Я. Коменський, В. Сухомлинський, К. Ушинський). Ця проблема не залишилася поза увагою сучасних науковців (А. Алексюк, В. Буряк, В. Загвязинський, В. Козаков, П. Підкасистий, Н. Сидорчук та ін.). СРС як невід'ємний компонент навчально-виховного процесу включена у педагогіку вищої школи С. Вітвіцької, З. Курлянд, В. Ортинського, Т. Туркот та ін.

Мета статті – розкрити особливості використання методів СРС з книгою та іншими джерелами інформації.

У науково-педагогічній літературі СРС визначається як «...самостійна діяльність-учіння студента, яку науково-педагогічний працівник планує разом зі студентом, але виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем науково-педагогічного працівника без його прямої участі» [6, с. 249];

«...основний спосіб освоєння студентами навчального матеріалу без участі викладача, а також у час, вільний від обов'язкових навчальних занять» [2, с. 243]; «...форма навчання, в якій студент засвоює необхідні знання, опановує уміння і навички, навчається планомірно і систематично працювати, мислити, формує свій стиль розумової діяльності» [3, с. 376].

Більшість науковців визначають СРС як особистісно орієнтовану педагогічну взаємодію суб'єктів навчання у ВНЗ, метою і мірою ефективності якої є формування професійної компетентності майбутнього фахівця.

В умовах переорієнтації процесу навчання з лекційно-інформативної на індивідуально-диференційовану, особистісно-орієнтовану форми провідною метою діяльності кафедр ВНЗ стала розробка науково-методичного супроводу СРС. У педагогічних ВНЗ самостійна робота студентів традиційно включає такі види навчальної діяльності: вивчення навчальної літератури, пошук додаткової інформації; конспектування, складання планів, тез, термінологічних словників; кодування інформації (складання схем, таблиць, графіків); проведення та узагальнення результатів педагогічних досліджень; написання рефератів, доповідей, оглядів, звітів; підготовка повідомлень до семінарських занять; виконання вправ, розв'язування задач; виконання письмових контрольних, лабораторних робіт; написання творів, газетних статей, наукових публікацій, складання віршів, розробка сценаріїв; здійснення порівняльних характеристик вивчених явищ, процесів тощо; написання анотацій прочитаної літератури з елементами науково-дослідної роботи; підготовка анотацій до відеофільмів, переглянутих у відео лабораторіях; аналіз підручників, посібників, робочих зошитів; збір інформації та ознайомлення з вітчизняним і зарубіжним педагогічним досвідом, що стосується певної навчально-виховної проблеми; підготовка відео презентацій; виконання розрахунково-аналітичних робіт, курсових та дипломних проектів; підготовка до олімпіад, конференцій; розробка і розв'язування тестових завдань; розробка поурочних планів і конспектів уроків, виховних заходів; підготовка «портфоліо» та ін.

Ефективність залучення студентів до окреслених видів діяльності залежить від опанування ними методикою самостійної роботи з книгою та іншими джерелами інформації. Досвід свідчить, що не дивлячись на широке розповсюдження електронної техніки, основним та найбільш ефективним методом навчання була та

залишається робота з книгою та конспектом прослуханих лекцій. Оволодіння навичками самостійної роботи з друкованими та іншими джерелами інформації включає два взаємопов'язаних уміння: читати і вести записи. Організація СРС з книгою передбачає наявність у студентів такого комплексу умінь: попередній швидкий перегляд всього змісту (відчуття та усвідомлення змістової сторони, її значущості для себе); помірне читання із зосередженням особливої уваги на головному; підкреслювання головного; аналіз структури переказу (складання розгорнутого плану або ж визначення головних ідей, ключових питань – залежно від мети роботи); повторний швидкий перегляд всього змісту [1, с. 36].

В залежності від характеру матеріалу, який потрібно опрацювати у процесі самостійної роботи, студенти мають вміти застосовувати різні види читання – ознайомлювальне, поглиблене (повторне), суцільне, часткове (вибіркове), швидкісне.

Ознайомлювальне читання (читання-огляд) дозволяє отримати загальну уяву про книгу чи статтю. У процесі ознайомлення з книгою важливо звернути увагу на її назву, автора, анотацію, передмову; установити вихідні відомості (рік, видавництво, місце видання); переглянути зміст та структуру книги; ознайомитися з передмовою, в якій розкривається її значення, дається характеристика основних проблем; звернути увагу на виділені в тексті слова, речення, абзаци, тобто головні думки автора. Спочатку вивчають титульну сторінку, анотацію, передмову. Після з'ясування сумарних даних про видання знайомляться зі змістом (переліком розділів). Встановлюється коло питань, які розглянуті автором. Далі гортаються сторінки, читаються вибіркові місця, щоб «схопити» сутність матеріалу, решта швидко переглядається. Після ознайомлювального читання студент має вміти коротко переказати зміст наукового джерела, зрозуміти основну сутність.

Повторне читання (читання-вивчення) відбувається після ознайомлювального і передбачає детальне засвоєння змісту прочитаного. Під час повторного читання відбувається поступове глибоке осмислення кожної частини і матеріалу в цілому, формується позитивне ставлення до окремих елементів тексту і виокремлюється те, що викликає незгоду, критику; викристалізуються основні думки, ідеї, системи аргументів, найяскравіші приклади тощо. Такий вид читання потребує зосередженості, неодноразових повернень до опрацьованого, заглиблення у проблему, що викладена,

самоперевірок. Необхідно робити записи, витяги, конспект. Основне завдання повторного читання – ґрунтовне засвоєння матеріалу і можливість його добре запам'ятати.

За характером читання може бути суцільним (повним) та вибіркоким (частковим). При суцільному читається весь текст без пропусків. Завдання такого виду читання – вміти критично проаналізувати зміст книги, дати правильну оцінку; з'ясувати основні положення, тези, твердження, встановити взаємозв'язок між ними; усвідомити основні поняття, відокремити головне від другорядного тощо. Вибіркове читання передбачає опрацювання лише окремих фрагментів тексту (розділів, питань тощо). Найчастіше такий вид читання застосовують у роботі з енциклопедіями, словниками, довідниками. Важливо визначити довідкову літературу, напрацювати зручну для себе систему записів та ін. Більшість довідників мають форму словників і побудовані за абеткою.

Останніми роками набуло популярності так зване швидкісне читання. Цей метод привертає увагу людей розумової праці тим, що коли під час звичного читання людина фіксує від 150 до 400 слів за хвилину, то під час швидкісного – від 900 до 2000–2500 слів.

Методика швидкісного читання базується на дотриманні таких вимог:

1. Не допускати зворотних рухів очей для повторного читання слова, фрази, речення. Текст будь-якої складності читають один раз. Лише після закінчення читання й початкового осмислення змісту прочитаного можна повернутися до повторного читання.

2. Дотримуватися певного алгоритму читання. Такий алгоритм можна сформулювати самостійно, однак обов'язковою умовою є утримання в пам'яті основного змісту прочитаного та лексичного значення його компонентів.

3. Читати без артикуляції. Таке читання гальмує звичку промовляти текст і сприяє посиленню наочно-образного компонента мислення.

4. Забезпечити рух очей по центру сторінки зверху вниз. Це найбільш економний і ефективний спосіб, що сприяє розвитку периферійного зору. На початковому етапі олівцем слід провести вертикальну лінію посередині сторінки. Це буде своєрідний орієнтир для очей.

5. Бути уважним, зосереджувати увагу на процесі читання, намагатися зрозуміти прочитане. Постійно повторювати прочитане

зразу ж після завершення читання. У процесі читання запам'ятовувати не слова чи окремі фрази, а думки, ідеї.

6. Не перевантажувати пам'ять. Якщо не вдається згадати забуте упродовж 3-4 хвилин, варто ще раз звернутися до тексту.

7. Використовувати різні способи читання. Це залежить від мети опрацювання друкованого джерела інформації.

8. Бути гнучким читачем. Залежно від потреби переходити від звичайного читання до швидкісного і навпаки. Постійно вдосконалювати свої вміння в читанні. Успіхи у швидкісному читанні з'являться лише за умов систематичних занять, формування навичок у цьому виді діяльності [6, с. 262-264].

Метод самостійної роботи з книгою та з коротким записом прочитаного має давню історію. Ще в літописі Київської Русі 1076 року є розділ про уважне читання книг: «Книжное почитание». В ньому йдеться про те, що перед читанням треба підготуватися, а коли читаєш книгу, то не треба поспішати, переходячи від розділу до розділу, а краще тричі повторити прочитане, зрозуміти його, щоб потім керуватися в житті [4, с. 14].

При вивченні багатьох наук велике значення мають вміння студентів працювати з першоджерелами та навички раціонального конспектування навчального матеріалу. У процесі запису зорова пам'ять доповнюється моторною, що сприяє кращому засвоєнню та запам'ятовуванню прочитаного. Крім того, конспектування виховує критичне ставлення до прочитаного, розвиває пам'ять. «Хто записує, той читає двічі» – вважали давні римляни.

Існує декілька видів записів, які найчастіше використовуються у СРС: виписки (нотатки), план, конспект, тези, анотація, цитати, термінологічний словник, резюме, рецензія, реферат та ін.

Нотатки – це запис окремих, найбільш важливих смислових частин тексту (фактичний матеріал).

План – своєрідна схема прочитаного, короткий, логічно побудований перелік запитань, який розкриває зміст прочитаного. Щоб скласти план студент повинен виділити головні думки, встановити зв'язки, співвідношення між ними, чітко і коротко сформулювати висновки.

Тези (гр. *tesis* – положення, твердження): 1) положення, висловлені в книзі, доповіді, статті, виписані своїми словами і розміщені в логічній послідовності; 2) коротко сформульовані положення (ідеї) доповіді, статті, лекції тощо. Окремі тези можуть

бути виписані у вигляді цитат. Щоб не ускладнювати у майбутньому пошук за своїми записами потрібних місць у першоджерелі, корисно у конспекті при складанні плану тез давати посилання на сторінки оригіналу. Бажаним завершенням тез є власні висновки студента.

Анотація (лат. *annotatio* - зауваження, примітка) – коротка (10-20 рядків) узагальнююча характеристика книги або статті, що може містити їх короткий зміст та оцінку і слугує для орієнтування в пошуках потрібного матеріалу. Для складання анотації слід уважно прочитати книгу, визначити кому вона адресована, ким і з якою метою може бути використана. Анотації складаються за наступною формою: прізвище та ініціали автора; назва наукової праці, вид роботи (стаття, рукопис, монографія, підручник, дисертація тощо), місто, рік, видавництво, обсяг у сторінках, основні ідеї, результати та висновки.

Цитата (лат. *cito* – наводжу) – дослівно відтворений фрагмент першоджерела з посиланням на автора, повну назву його роботи, місце, рік видання, сторінку. Використовують для підтвердження власної думки.

Працюючи з друкованою літературою та Інтернет-ресурсами, студент нерідко зустрічається з термінами, значення яких йому невідоме. Корисно спочатку виписувати ці слова, а потім за довідковою літературою уточнювати їх зміст і створювати термінологічний словник до навчальної теми. Така робота позитивно впливає на поліпшення культури мовлення, збагачення лексичного запасу та оволодіння науковою термінологією.

Резюме – це коротка оцінка прочитаного. Якщо анотація коротко характеризує зміст книги, то резюме – його висновки, головні результати.

Рецензія (лат. *recensio* – огляд, обстеження) – коротка критична оцінка наукової доповіді, статті, реферату, наукової роботи, лекції. У рецензії здійснюється аналіз позитивних сторін і недоліків прочитаного (прослуханого), пропонуються аргументовані рекомендації щодо можливого удосконалення змісту чи форми подання. Рецензію слід підкріплювати науково обґрунтованими доказами, фактами, поясненнями.

Конспект (лат. *conspectus* – огляд) – це стислий письмовий виклад прочитаного матеріалу, лекції, статті, який містить приклади, доведення, аргументи, власні думки тощо. Серед основних видів

конспектів – план-конспект, тематичний, цитатний (текстуальний), схематичний, вільний.

Конспектування є процесом розумового переосмислення і письмової фіксації прочитаного або почутого тексту. Призначення конспекту – за наявності потреби швидко відновити у пам'яті зміст навчального матеріалу.

Одним із найпоширеніших видів СРС є реферування («refiere» – доповідати, повідомляти). Це процес аналізу первинного документа й складання вторинного – реферату, найтиповіший процес інформаційного аналізу, пов'язаного з вивченням і обробкою документів з метою вилучення із них найсуттєвіших відомостей та (або) їх узагальнення.

Витоки практичної реферативної діяльності зародилися й набули розвитку в бібліотечно-бібліографічній практиці. Історія існування реферату як інформаційного документа налічує понад три століття. Важливість реферату не похитнулася і після широкого впровадження в інформаційні технології засобів обчислювальної техніки. У роботах сучасних дослідників реферат розглядається як «модель оригіналу, що пропорційно відображає його складові частини», або «інтегральна модель первинного документа, в якій інформацію подано в узагальненому вигляді», або «стисле точне викладення змісту документа, яке включає основні фактичні відомості та висновки, без додаткової інтерпретації або критичних зауважень автора реферату» [7, с. 165].

У «Глумачному словнику української мови» поняття «реферат» визначається як: «1. Короткий усний або письмовий виклад наукової праці, результатів наукового дослідження, змісту книги і т. ін. 2. Доповідь на будь-яку тему, написана, зроблена на основі критичного огляду літературних та інших джерел» [5, с. 118].

В сучасній науці немає єдності щодо класифікацій рефератів. У педагогічній практиці можуть використовуватися різні види рефератів, зокрема такі як реферат-резюме і реферат-огляд. Реферат-резюме (реферат-конспект) складається за одним джерелом, а реферат-огляд – за кількома джерелами, присвяченими одній темі.

Складання реферату практично зводиться до такого алгоритму дій: загальне ознайомлення з документом, який реферується (читання авторського резюме, вступу, змісту і висновків, перегляд тексту, додатків і довідкового апарату), у ході якого визначається його наукова значимість і актуальність типу майбутнього реферату;

читання документа з метою виділення істотних, ключових елементів його змісту, визначення глибини і ступеня новизни інформації, виявленої у джерелі, яке реферується; аналіз виявлених відомостей і остаточний їх відбір для включення в реферат; побудова схеми викладення матеріалу реферату з тим, щоб він логічно і адекватно відображав документ, який реферується; написання і наукове оформлення реферату [7, с. 256]. При створенні реферату слід дотримуватися такої структури: титульна сторінка, план, вступ, основна частина (розділи, пункти і підпункти), висновки, список використаних джерел, додатки.

Аналіз науково-педагогічної літератури та педагогічної практики дозволяє зробити висновок, що оволодіння студентами теорією, методикою та практикою самостійної роботи з інформаційними джерелами є важливою складовою змісту їх професійної підготовки і необхідною умовою успішності в навчанні. Дана стаття не вичерпує всіх аспектів окресленої проблеми. Подальшого розкриття потребують методичні та практичні аспекти організації самостійної роботи студентів ВНЗ з інформаційними джерелами з врахуванням специфіки їх майбутньої професійної діяльності.

Список використаних джерел та літератури:

1. Богданова І. М. Соціальна педагогіка : навч. посіб. / І. М. Богданова. – Харків : Бурун Книга, 2011. – 160 с.
2. Вища освіта України і Болонський процес : навч. посіб. / За ред. В. Г. Кременя. – Тернопіль : Вежа, 2004. – 384 с.
3. Вітвіцька С. С. Основи педагогіки вищої школи : підруч. за модульно-рейтинговою системою навчання / С. С. Вітвіцька. – К. : Центр учб. літ-ри, 2006. – 384 с.
4. Как работать с книгой (методические рекомендации в помощь к самообразованию) / Сост.: Тарасова Г. Ф. – Донецк : Центр, 2002.
5. Новий тлумачний словник української мови [Текст] : у 3-х т. : 42 000 сл. / [уклад.: В. В. Яременко, О. М. Сліпущко]. – 2-ге вид., випр. – К. : Аконіт, 2004. – Т. 3. – 862 с.
6. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / В. Л. Ортинський. – К. : Центр учб. літ-ри, 2009. – 472 с.

7. Основи інформаційно-аналітичної діяльності [текст] : навч. посіб. / В. І. Захарова, Л. Я. Філіпова. – К. : Центр учб. літ-ри, 2013. – 336 с.

8. Педагогіка вищої школи / За ред. З. Н. Курлянд. – К. : Знання, 2005. – 399 с.

9. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / За ред. Т. І. Туркот. – К. : Кондор, 2011. – 628 с.

10. Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи: практикум : навч. посіб. / Л. Г. Подоляк, В. І. Юрченко. – К. : Каравела, 2008. – 336 с.

Аннотация

Л. Г. Дубина

Особенности самостоятельной работы студентов ВУЗ с информационными источниками

В статье рассматриваются особенности использования методов самостоятельной работы студентов с книгой и другими источниками информации.

Ключевые слова: *самостоятельная работа, чтение, конспект, реферат.*

Summary

Lyudmila Dubina

Features of higher school students' self-study with information sources

The article examines the features of methods usage of students' self-study with a book and other sources of information.

Keywords: *self-study, reading, summary, essay.*

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ТУРИЗМУ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Пріоритетним напрямом вищої освіти в Україні є підготовка нової генерації компетентних кадрів, які мають достатній рівень знань, готові до постійного професійного росту, соціальної мобільності на рівні світових стандартів і спроможні ефективно застосовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології в умовах ринкової конкуренції.

Аналізуючи педагогічні технології зупинимися на тих, які нами використовувалися у формуванні професійної компетентності майбутніх менеджерів туризму засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

У нашому дослідженні ми використовували різні технології та їх реалізацію засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Даний процес можна подати у вигляді рисунка.

Розглянемо конкретніше, які інформаційні технології нами використані в даному курсі.

У рамках інформаційних технологій на базі текстового редактора нами використано: злиття документів, робота з текстовими полями; на базі табличного редактора – робота з формами, розв’язування задач лінійного програмування, використання кнопок керування; на основі баз даних – технологія роботи з об’єктами (таблиці, форми, запити, звіти) та зв’язок їх з іншими офісними додатками; в розрізі мультимедіа – робота з презентаціями, створення фотоколажу, рекламного ролика засобами пакету офісних програм, створення локального сайту. Такі засоби використані у процесі впровадження проектної технології та програмованого навчання.

Програмоване навчання – це навчання за заздалегідь розробленою програмою, у якій передбачені дії як учнів, так і педагога (або замінює його навчальної машини). Ця концепція почала розвиватися в 40–50-х роках у США, а пізніше в Європі. Ідею концепції опрацьовували американські вчені Б. Скіннер і Н. Краудер, у Радянському Союзі – В. Беспалько, С. Буссаді, П. Гальперін, Н. Тализіна. У 60-х роках директор Інституту кібернетики НАН України академік В. Глушков, психолог академік Г. Костюк, професори Г. Балл і О. Довгялло розпочали пошукові дослідження у цьому напрямі в Україні, завдяки чому стали можливими застосування електронно-обчислювальних машин у системі освіти, інформатизація освіти, використання персональних комп’ютерів у навчальному процесі середньої і вищої школи. Сьогодні в Україні тривають такі дослідження під керівництвом академіка М. Жалдака і члена-кореспондента АПН України А. Верляня. Програмоване навчання надало поштовх розвитку технологій навчання, розробці теорії та практики технічно складних навчальних систем. «*Програмоване навчання* – метод навчання людини з використанням програми управління (її часто називають і програмою навчання) процесом засвоєння знань, умінь і навичок, складеної так, що на кожному ступені навчального процесу чітко обумовлюються ті знання, уміння і навички, які мають бути засвоєні, і контролюється процес засвоєння» [2].

В основу загальної теорії програмованого навчання покладено програмування процесу засвоєння матеріалу. Даний підхід до навчання передбачає вивчення пізнавальної інформації певними

дозами, що є логічно завершеними, зручними і доступними для цілісного сприйняття.

Сьогодні під програмованим навчанням розуміється кероване засвоєння програмного навчального матеріалу за допомогою навчальних пристроїв (ЕОМ, програмованого підручника, кінотренажера та ін.) Програмований матеріал являє собою серію порівняно невеликих порцій навчальної інформації («кадрів», файлів, «кроків»), що подаються у певній логічній послідовності.

Розглянемо принципи програмованого навчання, які є специфічними. *Першим принципом* програмованого навчання є необхідність створення для його реалізації певної ієрархії керуючих пристроїв.

У цій ієрархії виступає в першу чергу педагог, керуючий системою в найбільш відповідальних ситуаціях: створення попереднього загального орієнтування в предметі і ставлення до нього, індивідуальна допомога і корекція у складних нестандартних ситуаціях навчання [2].

У тісному зв'язку з першим принципом програмованого навчання (розділення управління) знаходиться його *другий принцип*, сутність якого впливає з кібернетичної теорії побудови перетворювачів інформації (керуючих систем). Це циклова організація системи управління навчальним процесом за кожною операцією навчальної діяльності.

Третій принцип програмованого навчання вимагає здійснення покрокової навчальної процедури при розкритті та подачі навчального матеріалу в процесі навчання. Виконання цього принципу дозволяє досягти зрозумілості навчальної програми. Покрокова навчальна процедура – це методичне поняття, яке означає, що навчальний матеріал у програмі складається з окремих самостійних, але взаємопов'язаних, оптимальних за величиною порцій інформації та навчальних завдань (правил переходу), що відображають певну теорію засвоєння знань студентами (алгоритм функціонування) і сприяють ефективному засвоєнню знань і умінь [3].

Сукупність інформації для прямого і зворотного зв'язку, правил виконання пізнавальних дій утворюють крок навчальної програми. Студент здійснює крок у навчанні при засвоєнні певного обсягу інформації на заданому рівні і крок за кроком просувається до спільної мети навчання.

До складу кроку включаються три взаємопов'язаних ланки (кадру): інформація, операція зі зворотним зв'язком і контроль. Дослідження структури, змісту та специфіки конструювання кожного кроку і кожного кадру навчальної програми назвемо проблемою кроку. Послідовність покрокових навчальних процедур утворює навчальну програму-основу системи програмованого навчання.

Четвертий принцип програмованого навчання – принцип індивідуального темпу і управління в навчанні. Виходячи з того, що робота студентів за програмою є строго індивідуальною, виникає природна вимога ведення спрямованого інформаційного процесу та надання кожному студенту можливості просуватися в навчанні зі швидкістю, яка для його пізнавальних сил найбільш сприятлива, а відповідно до цього, оптимальна з точки зору пристосування та подання інформації, що управляє. Дотримання цього принципу сприятиме успішному вивченню навчального матеріалу всіма студентами, хоча і за різний проміжок часу.

П'ятий принцип програмованого навчання вимагає використання спеціальних технічних засобів для подачі програмованих навчальних матеріалів при вивченні низки дисциплін. Це пов'язано з розвитком певних рис особистості і якостей студентів, наприклад, хорошої реакції, орієнтування. Ці кошти можна назвати навчальними, так як ними моделюється за будь-якою повнотою діяльність педагога в процесі навчання. При такому навчанні використовуюємо різні типи навчальних програм.

Важливими технологіями у формуванні фахової компетентності майбутніх менеджерів туризму є інформаційні.

Грунтовні дослідження ІТ, зокрема теоретико-методологічні основи інформаційних технологій закладено в роботах П. Гальперіна, В. Гершунського, В. Давидова, Ю. Машбиця. В. Монахов вказує, що визначення поняття «інформаційні технології» зводиться, як правило, до процесу збору, передачі, зберігання і обробки інформації у всіх можливих формах: текстовій, графічній, візуальній і усній. Визначено засоби інформаційних технологій, що використовуються в навчальному процесі (табл. 1).

Таблиця 1

Засоби інформаційних технологій, що використовуються в навчанні (за М. Лукащуком)

№ за/п	Назва ІТ	Англомовна назва	Скорочена назва
1.	Електронний підручник	electronic textbook	e-tbook
2.	Мультимедійна система	multimedia system	CD-sys
3.	Експертна система	expert system	ex.sys
4.	Система автоматизованого проектування	computer aided design system	CAD
5.	Електронний бібліотечний каталог	electronic library	e-libr
6.	Банк даних, база даних	Database	Db
7.	Локальні та розподільчі (глобальні) обчислювальні системи	Local and Wide area networks	LAN/WAN
8.	Електронна пошта	electronic mail	e-mail
9.	Голосова електронна пошта	voice-mail	v-mail
10.	Електронна дошка оголошень	bulletin system	BS
11.	Система телеконференцій	Teleconference	t-conf
12.	Автоматизована система управління науковими дослідженнями	Computer research system	aided CAR
13.	Автоматизована система організаційного управління	Management information system	MIS
14.	Настільна електронна типографія	Desktop – publishing	d.t.-publ

У нашому розумінні ІКТ – це дидактичний комплекс навчальних і навчально-методичних матеріалів, що представлені на різних носіях інформації, технічних та інструментальних засобів обчислювальної техніки навчального призначення, а також система наукових знань про роль і місце комп'ютерів у забезпеченні освітніх потреб студентів та удосконалення праці викладачів.

Отже, дослідження показали, що нова інформаційна технологія навчання має місце тоді, коли вона: а) відповідає основним принципам педагогічної технології (цілісність, відтворюваність, доцільність); б) вирішує завдання, які раніше в дидактиці не були теоретично або практично вирішені; в) є засобом підготовки і

передачі інформації студенту за допомогою комп'ютерної й інформаційної техніки.

Список використаних джерел та літератури:

1. Єрохін С. А. Концепція професійної мотивації студентів як фактору конкурентності на ринку праці / С. А. Єрохін, Ю. В. Нікітін, І. В. Нікітіна // Науковий юридичний журн. – Хмельницький : Вид-во Нац. Акад. Держ. прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, 2011. – № 1(1). – Ч. II. – С. 20-27

2. Миленкова Р. В. Механізми формування професійної відповідальності в процесі фахової підготовки студентів [Текст] / Р. В. Миленкова // Педагогічні науки : теорія, історія, інновації, технології: [науковий журн.]. – Суми : Сум.ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – С. 321-329.

3. Нікітіна І. В. Формування професійної мотивації студента як детермінанти його творчого розвитку і працевлаштування / І. В. Нікітіна, В. В. Мартич // Вісник Нац. технічного ун-ту України «Київський політехнічний інститут». Серія: Філософія. Психологія. Педагогіка. – 2010. – № 1 (28). – С. 206-211.

В. А. Максименко,
старший викладач
(м. Хмельницький)

ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ СЕРВІСІВ В УПРАВЛІНСЬКІЙ, ОРГАНІЗАЦІЙНІЙ ТА ОСВІТНІХ СФЕРАХ

Ми живемо у світі, що стрімко змінюється. Відбувається перехід від постіндустріального суспільства до інформаційного. Інформація є головним джерелом розвитку людства. Щодня ми отримуємо значний обсяг інформації. Так, за даними дослідників із Каліфорнійського університету, які були опубліковані у 2004 році, кількість інформації, яку виробляє людство, подвоюється кожні три роки.

Про темпи зростання науково-технічної інформації свідчать такі цифри: щохвилини у світі публікується приблизно 2 тис. друкованих сторінок наукових текстів, кожні 1,5–2 хвилини

пропонується нове технічне рішення, щогодини реєструється 15–20 винаходів або відкриттів. Все це означає, що сучасний фахівець мав би щодня прочитувати приблизно 1,5–2 тис. сторінок тексту, аби мати уявлення практично про всі найважливіші дослідження у себе в країні та за рубежом.

Завдяки стрімкому розвитку науки та інформаційно-комунікаційних технологій стало можливим використання широким колам користувачів таких передових технологій, як хмарні сервіси.

Хмарні технології надають користувачам доступ до даних, що зберігаються на серверах, з будь-якого пристрою, використовуючи мережу Інтернет.

Варто зауважити, що більшість хмарних сервісів мають свої мобільні додатки для роботи з ними на планшетах та смартфонах під різними операційними системами (iOS, Windows, Android), що дозволяє фактично мати постійний зв'язок з усіма вашими даними будь-де та будь-коли.

Окреслимо ряд проблем сучасного вчителя або викладача, який активно використовує інформаційно-комунікаційні технології у професійній діяльності:

1. Накопичення великої кількості інформації – виникає потреба у структуризації даних, швидкому пошуку потрібних власних документів та надійному їх зберіганні.

2. Несвоєчасність доступу до інформації усіх учасників навчально-виховного процесу. Викладач або учитель може мати кілька робочих місць або перебувати протягом одного дня в різних місцях, працюючи у динамічному режимі. Тому виникає потреба мати доступ до інформації в будь-який момент.

3. Синхронізація даних (є наслідком другої проблеми). Для забезпечення отримання доступу до інформації з будь-якого пристрою та будь-коли необхідно їх синхронізувати на усіх пристроях, з якими працює педагог або інший фахівець. Більшість хмарних файлових сховищ мають свої локальні клієнти – програми, які встановлюють на комп'ютер, планшет, смартфон та дозволяють працювати з документами та папками у звичний спосіб, періодично оновлюючи змінені файли на сервері, що є надзвичайно зручним.

4. Організація спільної роботи над проектами або документами з іншими учасниками навчально-виховного процесу.

Розв'язати ці проблеми можна завдяки хмарним сервісам. Для організації файлового сховища існує цілий ряд таких сервісів: OneDrive від Microsoft, GoogleDrive, Dropbox, Yandex Диск, cloud.mail.ru, е-диск на порталі ukr.net та ін.

Хмарні сервіси забезпечують три основні види діяльності, що зумовлює певні напрямки їх використання:

✓ *Комунікація* – це процес обміну інформацією (фактами, ідеями, поглядами, емоціями тощо) між двома або більше особами.

✓ *Колаборація* – процес спільної діяльності, наприклад в інтелектуальній сфері, двох і більше осіб або організацій для досягнення спільних цілей, при якому відбувається обмін знаннями, навчання і досягнення згоди.

✓ *Кооперація* – співробітництво, взаємозв'язок людей у процесі їх діяльності.

Науково-методичні працівники Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти у своїй професійній діяльності використовують хмарні платформи Microsoft Live (<https://login.live.com/RU>) та Google Apps (<https://www.google.com.ua>), оскільки вони, крім файлових сховищ, надають багато інших корисних сервісів. Для отримання доступу до вказаних вище сервісів необхідно створити власний обліковий запис (акаунт).

Сервіси платформи	Microsoft Live	Google Apps
Електронна пошта	Outlook.com, Hotmail.com	Gmail.com з потужним захистом від вірусів та спаму
Сховище файлів	OneDrive (до 15 Гб безкоштовно)	GoogleDrive (до 15 Гб безкоштовно)
Створення документів	Word, PowerPoint, Excel, OneNote, Опитування Excel, Текстовий документ	GoogleDocs (документи, таблиці, презентації, форми) та ін.
Синхронізація	+	+
Календар	+	+
Соціальна мережа	LinkedIn	Google+
Блог	+	+
Сайт	+ (за наявності Office365)	+

Навчання науково-методичних працівників ХОППО роботі з хмарними сервісами було обумовлено вимогою часу. Так, наприклад, щорічне планування роботи закладу є доволі трудомістким процесом. Структура нашого закладу налічує 5 кафедр та 13 науково-методичних центрів, де працюють понад 90 науково-методичних працівників. До використання хмарних технологій планування роботи інституту здійснювалося наступним чином: працівниками кожної структури складався річний план, файл пересилався електронною поштою від одного до іншого працівника, а потім плани кафедр та центрів додавалися в один загальний текстовий файл. Якщо виникала необхідність внести правки в документ, вони надсилалися в іншому файлі, що призводило до плутанини з файлами. Окрім того, готовий річний план ще кілька разів вичитувався як адміністрацією закладу, так і його працівниками.

Щоб уникнути рутинної роботи, зекономити час та зробити планування більш продуктивним, було прийнято рішення створити єдиний хмарний документ та надати доступ до нього керівникам підрозділів, які, своєю чергою, могли надавати доступ до документа своїм підлеглим. Але випереджувальним кроком стало навчання працівників щодо створення облікових записів та роботі зі спільними документами. По завершенню термінів, відведених для планування, доступ до редагування закривається власником документа і подальше редагування іншими працівниками стає неможливим.

Корисним сервісом для організації тайм-менеджменту є Календар від Google або Microsoft. Цей за додаток може використовувати людина, незалежно від її фаху. Я надаю перевагу Google Календар. Він дозволяє встановлювати нагадування про заплановані події, надсилати запрошення на ці події колегам. Як і до документів, до Календаря можна надати спільний доступ для редагування.

Цікавим додатком Google є соціальна мережа Google+. До спільноти можна додавати людей, впорядковувати їх за так званими колами: друзі, знайомі, робота, підписки тощо. Одна людина може знаходитися в кількох колах.

Мережа Google+ надає можливість створювати спільноти як відкриті, так і закриті для обговорення певних, наприклад, фахових питань. У спільноті можна публікувати звичайні повідомлення, фотографії, ділитися посиланнями на web-ресурси, відео з сервісу <https://www.youtube.com/> або завантажувати відео з комп'ютера.

Також можна запрошувати учасників спільноти приєднатися до події та задати питання учасникам спільноти з варіантами відповідей.

Ще один сервіс, який варто відмітити, – Google Форми. Google Форми дозволяють легко проводити різноманітне он-лайн опитування, створювати тести для навчання, а також здійснювати збір та обробку інформації. Респондентами опитування можуть бути вчителі, учні, батьки. Дані з відповідями автоматично зберігаються у відповідній таблиці в on-line режимі. За результатами опитування автоматично будуються аналітичні діаграми. Посилання на форму можна пересилати електронною поштою, поширювати у соціальних мережах, вбудовувати на сайт або блог. Для організаційної роботи зручно використовувати реєстраційні форми. Запитання у формах можуть бути різних типів: з одним або кількома варіантами відповідей чи з вибором відповіді зі спадаючого списку. Створювати, редагувати та заповнювати форми можна з будь-якого пристрою.

Звісно, хмарні технології не обмежуються лише розглянутими сервісами. Існує велика кількість інших web-ресурсів.

Незважаючи на очевидні переваги, концепція хмарних технологій піддається значній критиці. Серед основних *недоліків* хмарних сервісів виділяють наступні. По-перше, необхідно мати високошвидкісний Інтернет. Ця проблема може бути розв'язана найближчим часом, оскільки кількість Інтернет-провайдерів стрімко зростає та постійно покращується якість Інтернет-послуг. По-друге, основною проблемою використання хмарних технологій є безпека інформації. Інформація на серверах хмарних провайдерів може зберігатися роками, а хакери – перехоплювати інформацію. Для вирішення проблеми захисту інформації великі хмарні провайдери застосовують всі можливі засоби і вкладають кошти в розробку нових, ще ефективніших засобів захисту інформації.

За аналітичними даними Національного інституту стратегічних досліджень, хмарні технології мають значні *перспективи*. Доказом цього є те, що ринок хмарних обчислень стає полем чимдалі жорсткішої конкуренції між провідними світовими ІТ-корпораціями (Google, Yahoo, Amazon, Microsoft, Zoho, Cisco, Symantec, Fujitsu і ціла низка інших).

На користь застосування хмарних технологій можна зазначити наступне. *По-перше*, хмари дозволяють істотно знизити витрати на побудову центрів обробки даних, закупівлю

серверного та мережевого обладнання, апаратних і програмних рішень тощо. *По-друге*, при використанні хмарних технологій не виникає проблем з оновленням програмного забезпечення (завжди доступні його останні версії) та сумісністю різних операційних систем тощо. *По-третьє*, хмарні сервіси надають можливість в буквальному сенсі носити своє робоче місце з собою – за наявності мобільного термінального пристрою і доступу до Інтернету, користувач, незалежно від свого місцезнаходження, завжди має доступ до власного віртуального комп'ютера, корпоративних мереж, баз даних тощо. *По-четверте*, постійно розширюється спектр послуг, які пропонують виробники та провайдери хмарних рішень.

Отже, будемо й ми рухатися в ногу з часом.

Список використаних джерел та літератури:

1. Гнатюк С. Л. Перспективи розвитку ринку хмарних обчислень в Україні: переваги та ризики [Електронний ресурс] / С. Л. Гнатюк. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1191>. – Назва з титул. екрану.

2. Тенденції розвитку інформаційних технологій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1379091247739/informatika/tendentsiyi_rozvitku_i_nformatsiynih_tehnologiy. – Назва з титул. екрану.

3. Редькина Н. С. Современное состояние и тенденции развития информационных ресурсов и технологий [Електронний ресурс] / Н. С. Редькина. – Режим доступу: http://fulltext.pl.spb.ru/unor/metod/bblsf10_2_23.pdf. – Назва з титул. екрану.

4. Информационное общество: проблемы и перспективы развития [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/dianatinatkina2/-question2>. – Назва з титул. екрану.

С. І. Никитюк,
викладач англійської мови
(м. Кам'янець-Подільський)

УПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВКУ ФАХІВЦІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ (НА ПРИКЛАДІ СИСТЕМИ ЗАОЧНОЇ ОСВІТИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ)

Беручи до уваги зростання обсягу наукової інформації та швидкі зміни у соціально-економічному розвитку держав, обмін цієї інформації відбувається через знання іноземних мов (ІМ). Стосовно цього особливої уваги заслуговує досвід Великої Британії, де склалась самобутня, добре сформована і перевірена система заочної освіти (ЗО). Вона стала основою успіху для тих, хто не зміг скористуватися можливістю отримати диплом про вищу освіту (ВО) в молодому віці, тому доцільно залучити її досвід у підготовці вчителів іноземних мов (ІМ).

Велика Британія відчувала потребу у вчителях ІМ, які володіли б не лише загальноосвітніми і професійними знаннями, вміннями, навичками і компетенціями, а й інтелектуальним потенціалом, культурою і досвідом. Так, зросли вимоги до вчительського складу, до його особистих якостей.

Різні аспекти професійної підготовки вчителів ІМ у Великій Британії досліджували О. Кузнецова, В. Кушнір, Ю. Кіщенко, О. Локшина, Л. Пуховська, Є. Спіцин, С. Старовойт, Г. Фролова, Н. Яцишин. Процес реформування вищої педагогічної освіти в Англії (кінець ХХ століття) розглядав і А. Парінов. С. Синенко проаналізувала розвиток післядипломної освіти у країнах Західної Європи. Проблеми та досягнення сучасної вищої освіти досліджували Б. Вульфсон, В. Зубко, Т. Койчева, К. Корсак, О. Малінко, Л. Османова, Б. Холмберг, О. Петерс.

Так, ЗО є практичним утіленням безперервного навчання, одним із напрямів розвитку ВО. У зв'язку з цим із ЗО можна: набути вищого рівня освіченості, здобути вчительську професію різним за фахом та можливостями людям, розширювати спектр знань і вмінь, розробляти різні аспекти вузівської наукової педагогіки з врахуванням стану у суспільстві.

Зростання інтересу до вивчення іноземних мов пояснюється не лише практично, а й зростанням поваги один до одного,

необхідністю у спілкуванні, а головне – бажанням формувати нові відносини через нинішнє покоління, яке виховане інакше. Такі ідеї все частіше можна почути у концепціях загальної освіти багатьох європейських країн, до того ж значне місце у них відводиться мовній освіті [3].

Основними видами занять у системі ЗО вчителів ІМ Великої Британії залишаються лекції, семінари, тьюторіали. Доцільно зауважити залучення комп'ютерних технологій навчання у сучасних закладах ЗО, з допомогою яких студенти можуть використовувати для виконання необхідних завдань за відсутності викладача або власної можливості перебування на заняттях, їх пересилки по електронній пошті у навчальний центр закладу.

Студенти прикріплюються до тьютора, який працює з 5–6-ма студентами, інколи – з 20–25-ма, відповідаючи на їхні запитання. Для стимулювання хороших стосунків між тьюторами та студентами деякі заочні навчальні заклади розсилають останнім короткі біографічні дані тьютора (одна сторінка) та рекомендують повідомити йому свої дані. Це сприяє кращому взаєморозумінню сторін, стимулює шанобливе ставлення між ними, що призводить процес ЗО до інтенсифікації [7].

В англійських вищих навчальних закладах термін навчання у системі вищої освіти складає в загальному від трьох до шести років. Іноді, прослухавши курс в одному ВНЗ, студенти складають екзамен на бакалавра в іншому.

Навчальні заклади не мають єдиного навчального плану. Як правило, до нього входять: курс із основного предмета, професійний курс, педагогічний курс та стажування за кордоном. Особлива увага приділяється тим предметам, які викладатиме студент у майбутньому (25% усього часу), 40% – на предмети професійного курсу: іноземні мови, суспільствознавство, економіка та політика країн, мови яких вивчаються. Решта часу йде на дисципліни педагогічного курсу: педагогіки, педагогічної соціології, історії педагогіки, порівняльної педагогіки, методики навчання [7].

Майбутні вчителі ІМ у Великій Британії проходять стажування у країні, мову якої вивчають від 4-х до 12 тижнів. Вони можуть проходити навчання у педагогічному коледжі або в університеті, працювати асистентом у школі або іншому подібному закладі. Є дані, що майже кожен 10-й учитель проходить стажування: з французької – 17400, німецької – 6300, інших ІМ – 2700 [3].

Зміст навчання у курсі педагогічної підготовки майбутніх учителів включає вивчення попередніх підходів до викладання ІМ, теоретичних принципів і практичних шляхів реалізації комунікативного підходу в навчальному процесі, планування уроку, методів і форм навчальної роботи, граматики ІМ, аудіо обладнання, методів оцінювання і контролю знань.

Формування теоретичних навичок розглядалось паралельно з навчанням окремих методів і прийомів навчальної роботи (організація і проведення рольових ігор, виконання вправ на знаходження відсутньої інформації, способи розгляду граматичних мовних явищ). Дослідження показали, що передумовою формування кваліфікованого вчителя ІМ є його високоякісна лінгвістична підготовка [4]. Під час навчання студенти починали вивчення нової для них ІМ, що давало їм розуміння складності її вивчення, розуміння принципів і визначення ефективних методів і прийомів навчання та вивчення ІМ. Підготовка до викладацької діяльності багато в чому була організацією педагогічного досвіду майбутніх учителів.

За оцінками британських науковців, кількість студентів, які вивчатимуть ІМ у вищій заочній освіті надалі зростатиме, оскільки серед вимог, які все частіше висувають до випускників ВНЗ, однією з обов'язкових є вимога якісного володіння ІМ [6].

Це дає змогу зробити певні висновки щодо особливостей британської професійної підготовки вчителів ІМ у системі ЗО в сучасних умовах:

- збільшення питомої ваги самостійної роботи в структурі професійного становлення вчителя;
- формування умов для самореалізації студента – формування власного стилю та методики майбутнього професіонала;
- поєднання великих тиражів високоякісних, методичних матеріалів, електронних засобів та гнучкості врахування інтересів тих, хто навчається;
- активізація процесів наближення змісту професійної підготовки вчителів ІМ до змісту їхньої професійної діяльності та забезпечення перманентності професійного росту;
- спрямування на підготовку фахівця широкого профілю.

Завданнями підготовки визначаємо:

- розвиток навчально-пізнавального потенціалу тих, хто навчається;
- проведення індивідуальних та групових консультацій з

приводу використання навчально-методичного супроводу курсу;

- організаційне управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів;
- володіння новими інформаційними технологіями;
- постійний саморозвиток та самовдосконалення.

Стрімка інформатизація суспільства неминує призводить до затвердження нових освітніх стандартів, запровадження сучасних технологій у підготовку фахівця з вищої освіти як людини, що вільно орієнтується у світовому інформаційному просторі, що має знання і навички з метою знаходження, обробки і збереження інформації, використовуючи новітні комунікаційні технології [1].

Отже, завдяки вивченню заочної системи підготовки вчителів іноземних мов Великої Британії, яка використовується в європейських масштабах і рекомендується європейськими освітніми інституціями для поширення, вважаємо перспективним шляхом успішне оновлення аналогічної галузі в Україні завдяки поєднанню педагогічної науки і британського досвіду, вдосконаленню власних знахідок і запозичення вдалих інновацій. Слід ретельно опрацювати питання ролі іноземних мов в умовах глобального ринку, пошуку слушних, ефективних технологій їх вивчення у заочній та дистанційній сферах, введення і розширення низки курсів іноземних мов у навчальних закладах України.

Список використаних джерел та літератури:

1. Базуріна В. М. Професійна підготовка вчителів іноземних мов у Великій Британії: автореф. дис. ...канд. пед. наук / Базуріна В. М.; Житомир. держ. ун-т ім. Івана Франка. – Житомир, 2006. – 20 с.
2. Кнодель Л. Сучасна освітня система у Великій Британії / Л. Кнодель // Директор школи. Україна. – 2008. – № 1. – С. 69-72.
3. Кушнір В. М. Підготовка вчителів іноземних мов у Великобританії / В. М. Кушнір // Проблеми освіти : Наук.-метод. зб. – К., 1998. – Вип. 13. – С. 227-230.
4. Спіцин Є. С. Особливості організації підготовки вчителів іноземних мов у країнах Західної Європи / Є. С. Спіцин, М. І. Соловей // Іноземні мови. – 1999. – № 1. – С. 35-38.
5. Степаненко С. Про трансформацію системи заочної освіти в умовах інтеграції в європейський освітній вимір / С. Степаненко // Вища освіта. – 2007. – № 2. – С. 31-37.

6. Lindsay C. M. A Survey of Training Needs of Part-time Tutors in a Region / C. M. Lindsay // Studies in Adult Education. – London, 1981. – Vol. 13. – № 1.

7. Підготовка вчителів іноземних мов у Великій Британії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euro-pages.com>. – Назва з титул. екрану.

В. В. Олійник,
кандидат педагогічних наук, доцент
(м. Хмельницький)

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ

У період глобалізаційних змін у суспільстві важливим є перехід до нового рівня освіти, який відповідав би міжнародним стандартам. Рушійною силою у піднесенні ролі науки у практичних сферах є інноваційна діяльність. Формування та становлення особистості відбувається в процесі навчання, використовуючи інноваційні методики.

Підкреслимо, що інноваційні дидактичні пошуки вибудови навчального процесу ґрунтуються на пошуковій навчальній діяльності. В інноваційних моделях навчального процесу досвід вихованця слугує джерелом навчального пізнання. Педагог є консультантом у роботі дитини, одним із джерел інформації.

Як зазначають українські вчені І. Зязюн і Г. Сагач, «важливою соціально-значущою рисою інноваційних моделей навчального процесу є їх співвіднесеність з сучасним культурним життям суспільства. Навчальний процес, з одного боку, є сферою, в яку проектується значущі для суспільства механізми відтворення соціального досвіду. З другого боку, навчальний процес виступає не лише засобом їх простої трансляції, але середовищем живлення їх цілеспрямованого, розширеного і навіть рафінованого відтворення» [1, с. 62].

Сам термін «інновація» іншомовного походження. В енциклопедіях, словниках дане поняття трактується: «Інноваційний» (англ. innovation) – нововведення, нове явище в мові, перев. у сфері морфології; «Інновація» (лат.) – запровадження нового

звичаю, правила і т. ін. Нова думка, ідея, реформа, нове явище [3, с. 363; 2, с. 293].

На нашу думку, викладання філологічних дисциплін з використанням інноваційних технологій стає нині актуальним завданням вищої школи. Комп'ютерні технології є одним із найперспективніших напрямків удосконалення якості та ефективності викладання. Розкриємо про інноваційні методи у викладанні філологічних дисциплін («Діловодство», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Організація сучасного діловодства», «Діловодство в юридичній практиці» та ін.) у вищих навчальних закладах.

Зазначимо, що відродження України значною мірою залежить від формування гармонійно розвиненої особистості громадянина, фахівця високого рівня. Велику роль у цій важливій державній справі відіграє мовна підготовка.

Мова – найважливіший засіб спілкування між людьми. Усі сторони суспільного життя, процеси пізнання та творчої діяльності людини, кожен момент її життя і свідомості супроводжується мовою.

Мовне навчання полягає в свідомому практичному оволодінні українською літературною мовою, заснованому на вивченні її систем – фонетичної, лексико-семантичної і граматичної, а також виражальних засобів відповідно до сучасних норм. Воно дає змогу усвідомити значення рідної мови як засобу спілкування і як джерела формування інтелекту й духовно-емоційної сфери особистості через її зв'язок із національними традиціями.

Теоретичний матеріал і практичні завдання вищезазначених навчальних дисциплін спрямовані на вирішення одного з головних завдань вищої освіти – виховання національної еліти, підготовки фахівців, які в майбутньому належно обстоюватимуть авторитет держави на міжнародному рівні.

При викладанні філологічних дисциплін у ВНЗ використовуються викладачами інноваційні технології, зокрема, це такі: робота малими групами; інформатизація; забезпечення навчального процесу дидактичними матеріалами – лекції в Інтернеті, подання матеріалу на CD-ROM; випереджуюче вивчення літератури для самостійного опрацювання студентами програмного матеріалу. Перераховані види діяльності призводять до зменшення аудиторного навантаження та міцності й якості знань студентів.

Використання мультимедійних програм дає змогу глибше усвідомити зміст матеріалу, активізувати сприймання студентів, конкретизувати та доповнити розповідь викладача.

У практичній діяльності викладачів важливим є розробка та впровадження кредитно-рейтингової системи організації навчального процесу, що забезпечує: вільний вибір студентами індивідуальних форм навчання; заохочення вибору студентами додаткових дисциплін, розділів, тем, що оцінені в залікових кредитах; упровадження модульно-рейтингових технологій навчання за всіма дисциплінами.

У педагогічній практиці корисним і дієвим є розробка вчителями електронних навчальних курсів для студентів. Такі методики сприяють систематичній, творчій і якісній підготовці студентів до заняття.

Для перевірки навчальних досягнень студентів можна використовувати, розроблені педагогами, методики атестації. При цьому широко застосовувати комп'ютерні технології. Слід підкреслити, що підвищує якість знань студентів поточне тестування з дисциплін.

Отже, нові інноваційні технології посилюють процес гуманітаризації вищої освіти. Викладачі у вищих навчальних закладах, застосовуючи інноваційні методики, формують самодостатню особистість, залучають молодь до самоврядування, готують студента з толерантною поведінкою, який будував би стосунки з іншими на основі поваги до індивідуальних особливостей особистості.

Список використаних джерел та літератури:

1. Зязюн І. А. Краса педагогічної дії : Навч. посіб. для вчителів, аспірантів, студентів серед. та вищ. навч. закл. / І. А. Зязюн, Г. М. Сагач. – К. : Українсько-фінський ін-т менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с.
2. Новий словник іншомовних слів : 2000 слів / Уклад. і перед. О. М. Сліпущко. – К. : Аконіт, 2007. – 848 с.
3. Сучасний тлумачний словник укр. мови : 65000 слів / За заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Дубічинського. – Х. : ВД “ШКОЛА”, 2006. – 1008 с.

В. О. Парандій,
кандидат історичних наук, доцент
(м. Хмельницький)

НЕОБХІДНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ ІСТОРІЇ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Інноваційні технології швидко увійшли в усі галузі нашого життя. В зв'язку з цим виникає нагальна потреба використання комп'ютерної техніки під час вивчення багатьох дисциплін академічного курсу. Адже щоденно змінюється екологічна ситуація в світі, законодавство, природа, погода. Інформація, подана в підручнику, перетворюється в застарілу ще під час видання підручника. Вивчення окремих дисциплін чи окремих тем з використанням інноваційних технологій, комп'ютерної техніки та найсвіжішої інформації, взятої з мережі Internet, є одним із способів оптимізації та урізноманітнення навчально-виховального процесу. Зазначимо, що одне з найскладніших завдань для викладача – це сприяти розвитку розумових здібностей студентів. Тому вищій школі сьогодні необхідні не просто хороші викладачі, а викладач – технолог, викладач – новатор.

Зазначимо, що розвиток сучасної освіти, її інтернаціоналізація, зміна пріоритетів і якості вищої освіти неминуче ведуть до зміни тієї ролі, яку традиційно виконував викладач історії. Сучасна вища школа втрачає монопольне право на освіту, а викладач перестає бути єдиним носієм знань. Безумовно, не тільки викладачі і вчителі виховують майбутніх громадян, проте їхня роль залишається дуже важливою. Щоб зберегти за собою цю роль, викладач повинен прийняти виклик часу, удосконалитися у відповідності з його вимогами.

Необхідною умовою висококваліфікованого викладання суспільних дисциплін у вищих навчальних закладах є наявність демократично мислячого, поінформованого та компетентного викладача, ознайомленого із новими досягненнями та науковими і педагогічними дискусіями на національному й світовому рівнях. Жодна професія не вимагає від людини такого постійного самовдосконалення, як від педагога. Змінилась не лише сума знань, необхідна сучасній людині, ще більші зміни відбулися у способах вивчення нового. Проте необхідно зазначити, що в Україні та й

багатьох інших країнах світу все гострішою стає проблема нестачі висококваліфікованих кадрів, зокрема педагогів-істориків. Частково це можна пояснити нестачею ресурсів і порівняно низькою заробітною платою. Але так само ця проблема пов'язана з їхнім статусом. В Україні статус викладачів є далеко не на тому високому рівні, який би робив цю професію престижною [2, с. 45].

Професійні якості викладачів є життєво важливим аспектом в процесі інновацій. Якість освіти більшою мірою визначається компетенціями викладачів та можливостями їхнього використання в освітній практиці. Професійні та особисті якості педагога є найважливішою умовою не тільки громадянської освіти, але й запорукою успішного розвитку системи освіти.

Викладачі історії визнають, що практика викладання історії є настільки ж важливою, як і проведення історичних досліджень чи написання статей і книжок.

Беручи до уваги широке використання молоддю у вузі та за його межами інформаційних та комунікаційних технологій, важливим питанням для викладача є необхідність їх використання у підвищенні рівня якості сучасного викладання історії. При цьому необхідно враховувати, що ці технології мають доповнювати процес вивчення історії та суспільних дисциплін новими ресурсними можливостями, розширювати можливості обміну та діалогу між студентами на різноманітних рівнях.

Підкреслимо, що викладання історії вимагає від викладача творчого підходу, особливо у виборі методичних прийомів і засобів, використання новітніх освітніх технологій. Використання інформаційних технологій на заняттях з історії практикується досить давно, але раніше якість фото-, аудіо-, відеоматеріалів, їх нестача не дозволяли викладачу використовувати аудіовізуальні засоби більш ефективно і продуктивно.

При використанні аудіовізуальних та мультимедійних засобів викладач повинен орієнтуватись на особистість студента, на можливість кожного студента окремо зрозуміти, осмислити і пояснити певну проблему, яка висувається викладачем за допомогою відеофільму, аудіозапису чи історичного документу.

Використання аудіовізуальних та мультимедійних засобів на заняттях різних типів – таких як лекція, семінар і особливо на нестандартних заняттях (інтегроване, рольова гра, заняття «Брейн-ринг» та інші) і виховних заходах дають можливість викладачу

найбільш повно врахувати особливості, інтереси, нахили, здібності кожного студента. Безумовно, в кожному нестандартному занятті є елементи традиційних занять – сприймання нового матеріалу, його засвоєння, осмислення, узагальнення, застосування, але в незвичайних формах [1, с. 18].

Слід зазначити, що демонстрування відеоматеріалів викликає інтерес студентів, виникає досить стійка мимовільна увага, що обумовлена яскравістю, динамічністю, розмірами та контрастністю зображення, звуковим супроводом тощо. Саме цим пояснюється міцне запам'ятовування студентами окремих, найбільш яскравих, емоційно насичених кадрів. Утворюються передумови до формування чітких уявлень, свідомого та глибокого засвоєння знань.

Необхідність використання аудіовізуальних та мультимедійних засобів на заняттях з історії України та історії держави та права України є очевидною, і кожен творчий викладач повинен застосовувати цю технологію.

У практичній діяльності пропонуємо наступну роботу, спрямовану на підвищення рівня якості сучасного заняття з історії через використання засобів новітніх освітніх технологій: документальні відеоматеріали, аудіоматеріали, комп'ютерна мультимедія, робота з історичним текстом і т. д.

Таким чином, використання новітніх освітніх технологій є необхідною ланкою у роботі творчого викладача у процесі підвищення якості сучасного заняття з історії. Побудована таким чином робота дозволяє сформувати в студентів дослідницькі вміння і навички.

Шукаючи нові методи навчання і виховання, працюючи творчо, знаходячись в постійному пошуку нових форм і методів проведення занять, можна досягти значних успіхів на педагогічній ниві, стати дійсно хорошим викладачем, мудрим, знаючим, відданим своїй роботі і студентам.

Список використаних джерел та літератури:

1. Белечев П. В. Проблема оптимізації технології навчання / П. В. Белечев // Педагогічна теорія та педагогічний досвід: перспективи і розвиток. – Луцьк, 1999. – С. 16-18.
2. Ломаковська Г. Інформаційні технології – погляд у майбутнє / Г. Ломаковська // Директор шк., ліцею, гімназії. – 2002. – № 1-2. – С. 42-46.

А. О. Петельчук,
магістрант
(м. Хмельницький)

ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ «БЕСТ»

В умовах, коли постійно посилюється боротьба за завоювання своєї частки на ринку, швидко змінюються цілі підприємств та організацій, зростає зацікавленість в активізації взаємозв'язків суб'єктів господарювання. У сфері бізнесу часто випадає працювати з даними із різних джерел, кожне з яких пов'язане з певним видом діяльності. Для координації всіх цих даних необхідні знання законодавчої бази предметної галузі, організаційні навички, надійні автоматизовані системи обробки інформації. Фізичні та юридичні особи мають дотримуватись Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», вимог, передбачених Інструкцією №7 НБУ «Про безготівкові розрахунки у господарському обороті України», також Законами України «Про цінні папери і фондову біржу», «Про підприємства в Україні» та іншими законами, законодавчими і нормативними актами. Ефективний розвиток економіки неможливий без здійснення заходів, що включають зміни в забезпеченні сучасними засобами інформаційних систем і технологій. Успішна робота підприємств і організацій в сучасних умовах передбачає вирішення комплексу управлінських завдань. Це задачі по збору та обліку інформації, статистичної, алгоритмічної та аналітичної обробки даних, ефективного управління персоналом, використання основних засобів і документообігу, оформлення офіційної звітності, планування, прогнозування та оптимізації всіх аспектів діяльності підприємства чи організації [1].

До завдань збору й обліку інформації можна віднести: оперативний облік, а саме – облік управління матеріально-технічним постачанням і реалізацію; контроль взаєморозрахунків з постачальниками і покупцями у відповідності до заключених договорів; бухгалтерський облік, який формує дані для фінансового аналізу та звітності; кадровий облік з підготовкою даних про порівняльну ефективність працівників; управлінський облік – збір даних, необхідних для прийняття управлінських рішень. Це інформація, отримана в результаті обробки даних оперативного,

бухгалтерського та кадрового обліку, а також дані по найновішим автоматизованим системам управління.

Для вирішення перерахованих завдань існує комплекс інформаційних систем «БЕСТ». Системний комплекс «БЕСТ» відноситься до класу програм, призначених для автоматизації широкого кола питань діяльності підприємств різного профілю. Він забезпечує автоматизацію бухгалтерського обліку, аналізу, управління, допомагає прогнозувати та планувати роботу підприємств, здійснює підготовку звітності підприємства в електронному вигляді з можливістю редагування та виведення на друк.

«БЕСТ» – це комплексна система управління підприємством, в якій органічно поєднуються класичні облікові методи і сучасні управлінські технології. «БЕСТ» відноситься до класу багатокористувацьких інтегрованих систем, де робота відділів і служб підприємства ведеться в єдиному інформаційному просторі. Завдяки цьому виключається багатократне введення однакової інформації, а при імпорті документів в електронному вигляді виключається і введення даних вручну. Така організація роботи істотно підвищує продуктивність праці персоналу і оперативно постачає керівництво підприємства необхідними відомостями, що створює надійний фундамент для прийняття правильних управлінських рішень [2, с. 88].

Для забезпечення повного контролю діяльності холдингів реалізований обмін даними центрального комплексу і віддалених філій (підрозділів) із застосуванням механізму реплікації даних між однотипними додатками «БЕСТ».

Система «БЕСТ» складається з набору взаємозалежних функціональних компонентів – додатків. Кожен додаток автоматизує окрему область обліку або управління на підприємстві. Додатки можуть працювати як в автономному режимі, так і спільно один з одним, утворюючи єдиний інформаційний простір підприємства. Додатки, що вирішують логічно пов'язані види завдань, об'єднані у функціональні блоки (групи додатків), тобто система має дворівневу будову. Набір функціональних блоків наступний:

1. Фінанси – група додатків, призначена для ведення бухгалтерського, податкового та управлінського обліку. Вирішує завдання фінансового планування господарської діяльності,

обліку грошових коштів, ведення договорів, розрахунків з партнерами і співробітниками, обліку майна, формування фінансової та податкової звітності підприємства.

2. Логістика – група додатків для ефективного управління закупівлями, запасами і продажами. Реалізує повнооб’ємний облік товарів, сировини, матеріалів, напівфабрикатів і готової продукції. Забезпечує управління продажами в оптовій і роздрібній торгівлі, а також в мобільній торгівлі. Вирішує завдання обліку реалізації робіт/послуг та управління роботою автотранспортних служб підприємства.

3. Виробництво – група додатків для планування та обліку виробничої діяльності на складальних і комплексних виробництвах (деревобробка, молочна промисловість, м’ясопереробка, нафтопереробка та ін.).

4. Персонал – група додатків, що вирішує задачі кадрового обліку, табельного обліку робочого часу та розрахунків з персоналом з оплати праці.

5. Галузеві рішення – дана група об’єднує додатки, які є ключовими функціональними компонентами різних галузевих рішень, створених на базі системи «БЕСТ» [1; 2, с. 92].

Також є набір безкоштовних додатків, які призначені для обслуговування бази даних, налаштування системи, ведення спільних класифікаторів.

Система «БЕСТ» функціонує в середовищі Windows. Передбачена можливість і зовнішнього обміну інформацією в електронному вигляді – імпорту/експорту даних у різних форматах: XML, MS Excel, Open Office, текстовому та ін.

Можлива робота на одному комп’ютері або в локальній мережі. Обмеження на мережеву операційну систему відсутні. В системі застосовується розподілена модель обробки даних з використанням сервера додатків. Для роботи сервера додатків необхідний комп’ютер, що працює під управлінням OS Windows.

Розглянемо переваги та недоліки застосування системи «БЕСТ».

Отже, переваги системи «БЕСТ» це:

- розвинена функціональність – наявність засобів для ведення обліку та вироблення управлінських рішень.

- зручний облік операцій – автоматизовано більшість бізнес-процесів підприємства з адекватним документарним поданням.

Існує можливість організації спеціального обліку за власними планами рахунків.

- планування і контроль – управлінські функції базуються на підсистемі бюджетування діяльності підприємства і контролю виконання планів.

- висока адаптованість – концепція системи орієнтована на швидке параметричне налаштування програмного комплексу без залучення фахівців з програмування. Разом з тим, у системі є невеликі програми (PlugIn) та повноцінне вбудоване середовище програмування.

- гнучка цінова політика – допускає придбання системи у різних варіантах комплектації і з необхідною кількістю робочих місць.

- супровід системи у процесі експлуатації виконується користувачами і не викликає труднощів.

«БЕСТ» забезпечує ведення обліку:

- на окремому підприємстві, в тому числі територіально розділеному. Допускається ведення обліку на віддалених складах або центрах продажу (магазинах) з передачею даних в центральний офіс;

- по групі не пов'язаних між собою підприємств;

- у формальних і неформальних холдингах, що складаються з групи компаній, пов'язаних єдиним управлінням або власником. Використання системи «Контролінг» забезпечує інтеграцію даних, ведення управлінського обліку та аналізу діяльності холдингу в різних розрізах [2, с. 205].

Разом з тим, система «БЕСТ» не позбавлена недоліків. Недоліками є те, що «БЕСТ» є закритою системою і не може бути змінена користувачем. Компанія-розробник сама проводить модифікацію базових модулів, пристосовуючи їх до специфіки конкретного підприємства. Це дорогий процес, який викликає труднощі супроводу та швидке оновлення версій.

Таким чином, «БЕСТ» – це комплексна система управління підприємством, в якій органічно поєднуються класичні облікові методи і сучасні управлінські технології. Але нині, в світі високих технологій, величезних інформаційних потоків і різноманіття вибору автоматизованих систем, слід ретельно досліджувати їхні сильні та слабкі сторони і здійснювати виважений вибір, виходячи з задач і наявних ресурсів.

Список використаних джерел та літератури:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. – Назва з титул. екрану.
2. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підруч. – 2-ге вид. доп. і перероб. / Н. М. Ткаченко. – К. : Алерта, 2007. – 954 с.

Д. О. Петришин,
ст. викладач
(м. Хмельницький)

ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ У ВІРТУАЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ MOODLE

Освіта є важливим засобом розвитку та підвищення професіоналізму майбутніх фахівців, вагомим фактором соціалізації людей. Вона активізує пізнавальну діяльність, спонукає удосконалювати практичні уміння та навички, продукує готовність до професійної діяльності. В останні роки всі ми спостерігаємо інтерес до інноваційних технологій у закладах освіти. Інноваційне (лат. *innovatio* – оновлення, зміна) навчання – зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому світі навчальна та освітня діяльність, яка ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості. Це не лише нові технічні засоби, але й нові форми і методи викладання, новий підхід до процесу навчання, комп'ютерна грамотність викладача та студента.

Помітна комп'ютеризація освіти пов'язана з тим, що сучасний комп'ютер – це ефективний засіб оптимізації умов розумової праці. У своїй статті Р. Вільямс і К. Маклі відзначають: «Є одна особливість комп'ютера, що розкривається при використанні його, як пристрою для навчання інших, і як помічника в придбанні знань, – це його бездушність. Машина може «дружелюбно» спілкуватися з користувачем і в якісь моменти «підтримувати» його, однак вона ніколи не виявить ознак дратівливості і не дасть відчути, що їй стало

нудно. У цьому змісті застосування комп'ютерів є, можливо, найбільш корисним при індивідуалізації викладання» [3] .

Найбільш оптимальною інноваційною системою управління навчальним процесом майбутніх фахівців є система Moodle. MOODLE (Modular Object Oriented Distance Learning Environment) – це система управління навчальним контентом (LCMS – Learning Content Management Systems). За допомогою даної системи можна створювати електронні навчальні курси і проводити аудиторне навчання, навчання на відстані (заочне/дистанційне). Вважаємо за необхідне розглянути її детальніше.

Система Moodle ґрунтується на закономірностях соціального конструктивізму та педагогіці соціального конструкціонізму. Як теорія навчання, педагогіка соціального конструкціонізму у процесі побудови знань найбільшу увагу приділяє комунікації учасників навчального процесу в спільній навчальній діяльності [1]. На нашу думку, розробка навчальних курсів у системі Moodle повинна опиратися на ключові закономірності конструктивізму. Соціальний конструкціонізм (соціальний конструктивізм) – соціологічна теорія пізнання, розвинена П. Бергером і Т. Лукманом у 1967 р. у книзі «Соціальне конструювання реальності» («The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge») [2].

Засновник та ідейний керівник системи Moodle Мартін Дугмас (Martin Dougiamas) сформулював п'ять закономірностей, які покладені в основу розробки системи, об'єднавши їх під назвою «педагогіка соціального конструкціонізму» [4]:

1. Викладач є не лише джерелом інформації, а й керівником дій студентів у самостійному її пошуку. У системі Moodle викладачі можуть не лише викладати навчальний матеріал, а й слідкувати за інформацією, розміщеною студентами, та керувати їхніми діями в самостійному пошуку.

2. Засвоєння навчального матеріалу відбувається на вищому рівні, коли той, хто навчається, пояснює його іншим. Найкращий ефект якісного навчання буде досягнуто, коли результати діяльності студента є доступними їх колегам. У такому випадку зростає персональна відповідальність за достовірність інформації, тому студент ретельніше перевіряє розміщений матеріал у системі Moodle.

3. Навчання в дії та на прикладі є ефективнішим. За допомогою системи Moodle студенти вчитимуться висловлювати свою думку на науковому рівні, критикувати й висувати нові теорії.

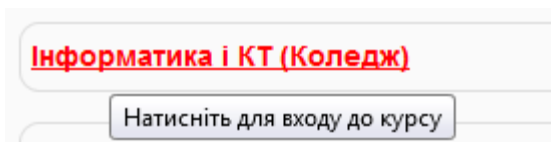
4. Забезпечення індивідуального підходу до кожного. Під час навчання за допомогою системи Moodle існує можливість використовувати максимальну кількість її елементів для активного спілкування зі студентами та виявити свою індивідуальність.

5. Гнучкість та адаптованість навчального процесу. Система Moodle як навчальна система є гнучкою та швидко адаптується до потреб учасників для забезпечення реалізації процесу навчання. Виявом гнучкості навчальної системи Moodle є те, що студенти можуть навчатися в різних часових проміжках та в різний період доби.

Спираючись на сформульовані Мартіном Дугмасом закономірності, ми пропонуємо алгоритм створення тестових завдань у віртуальному навчальному середовищі Moodle.

1. Увійти в модульне середовище, ввівши свій особистий пароль та логін.

2. Далі зайти на свій курс, наприклад «Інформатика і комп'ютерна техніка».

3. Подати команду «Режим редагування».

4. Подати команду «Добавити ресурс – Тест».

5. У вікні параметрів тесту ввести необхідні його атрибути. Обов'язковим є ім'я тесту (задається на розсуд користувача).

Доцільно також задати значення таких параметрів:

1) дата і час початку і завершення тестування (щоб студенти не могли несанкціоновано його використовувати). Якщо дати невідомі, можна задати дату створення тесту. Ці дати завжди потім можна скорегувати під час проведення тестування;

2) обмеження часу (на розсуд автора, але рекомендується не менше 1 хв. на питання);

3) кількість спроб (на розсуд автора).

General

Назва* **Тест № *****

Вступ

Шрифт: [v] Розмір шрифту: [v] Абзац: [v]

Шлях: p

Display description on course page ☐

Почати тестування 11 November 2016 10:00 ☒ Включити

Закінчити тестування 18 November 2016 18:00 ☒ Включити

Обмеження в часі 15 хвилин(a) ☒ Включити

Дозволено 2

Оцінювання Краща оцінка

Оцінка

Grade category Uncategorised

Доцільним є розташування всіх питань на одній сторінці. Також рекомендується відключити відображення «зайвої» інформації при використанні тесту, зокрема яка відповідь є правильною. Однак оцінку за тест потрібно відобразити, щоб і студенти, і викладач її бачили.

6. Завершується налагодження параметрів тесту кнопкою Зберегти і повернутися до курсу.

7. При необхідності внесення змін у налаштуванні тесту потрібно обрати команду Редагувати.

8. Для формування питань тесту варто активувати тест, після чого в лівій частині вікна серед команд Управління тестом обрати команду Редагувати тест.

9. У вікні редагування тесту за допомогою кнопки Додати випадкове питання, задати необхідну кількість питань з кожної категорії. Можна додавати довільну кількість питань.

Порядок та нумерація сторінок: Тест № ***

Сумарно із оцінок: 0,00 | Запитання: 0 | Цей тест закрито

Максимальна оцінка: 100,00 Зберегти

Видалити обране

Додати нові сторінки після обраного запитання

Вибрати всі / Зняти позначки з усіх

Перемістити обрані запитання на сторінку: Перемістити

Змінити порядок розташування запитань

Сторінка 1

10. При створенні тесту також потрібно вказати максимальну кількість балів, а також кількість балів на кожне питання. Якщо Ви у певну категорію відібрали питання вищого рівня, то за них варто поставити більшу кількість балів.

Бажаємо, щоб максимальна оцінка за тест співпадала з підсумковою оцінкою (в даному випадку сумою часткових оцінок за кожне тестове завдання). Це полегшить аналіз отриманих результатів.

11. Після створення тесту його доцільно переглянути, щоб переконатись у коректності його побудови.

12. Перед Вами з'явиться тест, його необхідно пройти (для перевірки чи працює), по закінченню натиснути на Далі. У наступному вікні подати команду Відправити все і завершити тест. З'явиться вікно з результатами проходження тестування.

Ураховуючи широкий спектр можливостей системи Moodle, вважаємо, що використання її інтерактивних елементів сприятиме впровадженню інноваційних технологій у навчальний процес. Загалом, впровадження модульного середовища навчання Moodle може доповнити навчальний процес і вивести його на новий рівень, у відповідності до принципів функціонування сучасної інформаційної епохи.

Список використаних джерел та літератури:

1. Акуленко К. Ю. Впровадження ідей соціального конструкціонізму в підготовку студентів-економістів засобами системи Moodle / К. Ю. Акуленко // Інноваційні процеси в освітньому просторі: доступність, ефективність, якість : за матер. VI Міжнар. наук.-практ. конф. (Луганськ, листоп. 2012 р.) // Вісн. Луганського нац. ун-ту ім. Т. Шевченка / голов. ред. Курило В. С. – Луганськ, 2012. – № 22 (257). – Ч. IX. – С. 93-99.

2. Бергер, П. Социальное конструирование реальности: трактат по социологии знания / П. Бергер., Т. Лукман ; пер. с англ. Е. Руткевич ; Моск. филос. фонд. – М. : Academia-Центр ; Медиум, 1995. – 323 с.

3. Вильямс Р. Макли К. Компьютеры в школе / Р. Вильямс, К. Макли // ИЯШ. – 2002. – № 9.

4. Pedagogy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://docs.moodle.org/en/Pedagogy>. – Назва з титул. екрану.

Л. В. Потапкіна,
кандидат педагогічних наук, доцент
(м. Хмельницький)

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розглядаючи питання готовності економістів до професійної діяльності визначаємо, що однією з важливих якостей економіста, умов успішності його як професіонала є готовність до інноваційної діяльності. Для уточнення сутності поняття «готовність майбутніх економістів до інноваційної професійної діяльності» розглянемо деякі теоретичні підходи, які мають місце у сучасних наукових дослідженнях щодо визначення понять «готовності до професійної економічної діяльності» взагалі та «інноваційної діяльності» зокрема.

Економістами-практиками визнано, що конкурентоздатність компанії визначається наявним у ній інтелектуальним і людським капіталом, носієм якого є персонал. Нині практично всі світові компанії-лідери закладають в основу своєї стратегії так званий інвестиційний підхід до управління людськими ресурсами, оскільки доведено, що інвестиції в людські ресурси є найприбутковішими й можуть давати прибуток до 300% річних [1, с. 57]. Це пов'язано з тим, що розвиток економіки, зростання її ефективності залежать від міри вдосконалення способів і засобів людської діяльності. Покращення здійснюється шляхом постійного їх оновлення на основі одержаних знань і технічних винаходів, тобто на основі неперервної інноваційної діяльності [2, с. 111]. Тому для виходу на новий рівень економічного розвитку й досягнення максимальної ефективності необхідно мати співробітників, які не просто професіонали своєї справи, а й готові до інноваційної діяльності в умовах, що швидко змінюються.

Чимало робіт присвячено висвітленню педагогічних аспектів розвитку в майбутніх економістів професійних якостей в процесі професійної підготовки. Це роботи А. Ангеловського про формування конкурентоздатності студентів у процесі професійної підготовки у вузі, О. Василенко – про уміння критично мислити та працювати в команді, М. Вачевського – про сучасну економічну освіту у країнах Західної Європи: формування професійних компетенцій, Н. Волкової – про управлінську підготовку майбутніх економістів, Л. Дибкової –

про індивідуальний підхід у формуванні професійної компетентності майбутніх економістів, Д. Котикової – про формування конкурентоздатної особистості студента в навчальному процесі вузу, Е. Могилевської – про професійну підготовку майбутніх менеджерів до використання імітаційного моделювання на основі інформаційних технологій, Р. Распопова – про практичні аспекти підготовки спеціалістів економічного профілю, Л. Чижевської – про професійну підготовку економістів та ін. Визначення інноваційних професійних якостей здійснювали В. Антонюк, В. Балабанов, В. Бережна, А. Бичок, О. Блага, О. Джеджера, Н. Журавська, Р. Міленкова, Є. Печерська, І. Попова, С. Стрілець, Т. Третьякова, Л. Холодкова. Педагогічні умови підготовки майбутніх менеджерів до інноваційної професійної діяльності висвітлено в дисертації В. Хромової.

У дисертації Л. Дибкової вперше теоретично й експериментально визначено психолого-педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх економістів, які полягають у врахуванні в навчальній діяльності індивідуальних особливостей студентів і впливають на успішність навчання та їхній особистісний розвиток. Розроблено й експериментально обґрунтовано технологію реалізації форм і методів індивідуального підходу, яка сприяє підвищенню ефективності формування професійної компетентності майбутніх економістів [3].

Дослідницею визначено структуру професійної компетентності майбутніх економістів, яка має такі компоненти: а) компетенції у сфері економічної діяльності (економічне мислення, володіння методами економічного аналізу та проектування економічної діяльності, наявність системного уявлення про структури й тенденції розвитку української і світової економіки, знання принципів прийняття й реалізації економічних та управлінських рішень на мікро- і макрорівнях, створення і розвиток власної економічної позиції тощо); б) компетенції в інших сферах професійної діяльності (система знань з фінансів, маркетингу, аудиту, міжнародної економіки, права, менеджменту тощо); в) інформаційна компетенція (ефективне застосування інформаційних технологій і відповідних програм); г) комунікативна компетенція (знання ділового етикету та основ конфліктології, толерантність до існування інших поглядів, ефективна групова взаємодія, позитивна установка щодо себе й оточуючих та ін.); ґ) компетенція у сфері самовизначення і саморегуляції особистісних якостей (адекватна самооцінка,

впевненість у собі, самоконтроль, самоефективність, високий рівень мотивації до досягнень, визнання необхідності неперервної освіти протягом життя тощо) [3, с. 9].

Як бачимо, серед названих компетенцій не вказано окремо на компетенцію щодо організації інноваційної економічної діяльності. Вважаємо, що її можна віднести до компетенції в сфері економічної діяльності, оскільки вона також визначається рівнем економічного мислення, здатністю до аналізу та проектування тощо.

Окремі аспекти готовності до економічної професійної діяльності досліджували К. Акуленко, І. Калягіна, І. Носач, О. Поплавська, В. Різник, Л. Служинська, В. Стасюк, С. Тарасова, І. Ярошук. Так, І. Конєв здійснив дослідження інноваційної готовності персоналу організації.

І. Калягіна зазначає, що формування готовності майбутнього економіста до управлінської діяльності залежить не лише від потенціалу і резерву, ціленаправленості особистості на майбутню професію, але і на наявність майстерності, що визначається, навіть незначним досвідом роботи по професії. В професійній діяльності майбутній економіст повинен розуміти міру відповідальності за прийняття рішень (і своїх, і колективних), він повинен правильно і грамотно оцінювати суб'єкт-суб'єктні відносини і брати відповідальність на себе (на що націлює його викладач у навчальному закладі); він зобов'язаний самовизначитись через ціленаправленість, самопізнання, самооцінку, саморегуляцію. Особистісно орієнтоване навчання формує у студентів усвідомлене відношення до своєї освіти [4].

О. Поплавська, здійснюючи дослідження готовності майбутніх економістів до професійної діяльності, вказує, що головне завдання вищої професійної освіти сьогодні – сформувати самостійну, відповідальну, соціально-активну, з високим рівнем інформаційної культури особистість, здатну вирішувати виробничі та соціальні проблеми. О. Поплавська стверджує, що готовність майбутніх економістів до професійної діяльності – це цілісне особистісне утворення, інтегративна якість особистості, яка проявляється у формах активності та комплексно відображає сукупність особистісних і професійних якостей, необхідних для успішної професійної діяльності й дозволяє виконувати відповідні типові завдання професійної діяльності, прогнозувати шляхи підвищення продуктивності роботи у професійному напрямі [5]. Під готовністю

О. Поплавська розуміє цілеспрямований прояв особистості, що включає її переконання, погляди, стосунки, мотиви, почуття, вольові та інтелектуальні якості, знання, навички, уміння, настанови.

В. Різник трактує сутність готовності майбутніх фахівців економічних спеціальностей до професійної діяльності як складне особистісне утворення, інтегральну характеристику особистості, що є комплексним відображенням цілого ряду особистісних рис і професійних якостей, необхідних для успішної професійної діяльності. Готовність майбутніх фахівців економічних спеціальностей виступає фундаментом професійної підготовки, визначає професіоналізм, дає змогу максимально реалізувати себе в конкретній діяльності, сприяє самовдосконаленню, саморозвитку фахівця [6].

В. Стасюк, досліджуючи педагогічні умови професійної підготовки майбутніх економістів, наголошує, що професійна готовність майбутнього економіста – це інтегративна якість його особистості, яка проявляється у формах активності та визначає здібність ставити перед собою професійні цілі, обирати способи їх досягнення, контролювати цей процес, здійснювати самоконтроль за виконанням власних дій і прогнозувати шляхи підвищення продуктивності роботи у професійному напрямку [7]. Особлива увага даного дослідження спрямована на самоосвіту та особистісний розвиток спеціаліста, що є стимулами для професійного усвідомлення.

І. Конєв, розглядаючи питання інноваційної готовності персоналу організації, зазначає, що це складне, багаторівневе утворення. На думку вченого, головним елементом інноваційної діяльності є інформованість персоналу про потреби організації в нововведеннях, про зміни, які в них здійснюються; інформованість про інновації, використання яких спонукало б до успішної роботи організації й її підрозділів; інформованість про роботу споріднених підрозділів в інших організаціях (вітчизняних і зарубіжних). Без такої інформованості персоналу неможлива його участь у розробці і здійсненні інновацій [8].

Науковці розглядають готовність до професійної економічної діяльності як активний стан особистості, що спонукає до діяльності в сфері економіки, виступаючи як настанова на виконання конкретних професійних економічних задач, здійснення цілеспрямованої діяльності, її актуалізації та регуляції, а також ефективності.

Проте більшість науковців виокремлюють дві форми готовності до діяльності – довготривалу і ситуативну. Ситуативна готовність виявляється у внутрішній налаштованості особистості на певний тип поведінки, активації всіх сил на доцільні дії при включенні у діяльність. Під довготривалою готовністю зазвичай розуміють відносно стійкі властивості, характеристики, якості особистості, що обумовлюють принципову можливість включення у діяльність та її успішне виконання. Причому така якість формується та розвивається під час професійної, психолого-педагогічної, моральної підготовки і є результатом всебічного розвитку майбутнього фахівця за рахунок вимог, які зумовлені особливостями професійної діяльності [5].

Таким чином, важливою умовою формування готовності до інноваційної діяльності є наявність відповідних якостей, мотивів, інформованості, схильностей та здібностей особистості до майбутньої діяльності. Готовність до діяльності спеціаліста економічної сфери розвивається на основі засвоєння загальних та професійних знань, формування вмінь, навичок, здібностей, творчого мислення та удосконалення сформованих професійно важливих якостей особистості.

Отже, готовність до інноваційної діяльності залежить від ціннісної орієнтації особистості, її мотиваційної сфери. Сприйняття інноваційних процесів потребує відповідного внутрішнього стану готовності (мотивації), який передбачає перебудову професійного мислення з метою зробити його інноваційним (системним, стратегічним, критичним і дивергентним), що залежить від ціннісної орієнтації особистості, її мотиваційної сфери, інтелектуально-теоретичних та операційно-практичних здібностей.

Ринкові умови діяльності підприємств та організацій, з одного боку, і надлишок фахівців-економістів – з іншого, ставлять випускників відповідної професійної спеціалізації в жорсткі конкурентні умови на ринку праці. Щоб досягти успіху, вони повинні мати високу професійну підготовку та вміти виявляти свої професійно важливі якості під час проходження виробничої практики, стажування чи випробування в перші місяці на роботі. Тільки в такий спосіб, викликавши зацікавлення з боку роботодавця до себе як до високопрофесійного майбутнього працівника, випускник може отримати хорошу роботу за фахом.

Проте в умовах конкуренції на ринку праці випускник вищої школи потребує не лише високого кваліфікаційного рівня. Сучасний економіст повинен бути готовим творчо використовувати здобуті знання в роботі, повсякчас збагачувати їх, уміти самостійно розв'язувати будь-яку проблему. Конкурентоспроможність випускників значною мірою залежить від якості оволодіння сучасними економічними знаннями, рівня економічної культури, уміння мислити й діяти в категоріальній системі ринкової економіки.

Аналіз вимог до професійної діяльності економістів на сучасному етапі розвитку суспільства дозволяє зробити висновок, що основними цілями їхньої професійної підготовки є такі:

- оволодіння студентами системою теоретичних знань у галузі економіки на рівні вимог світових стандартів;

- формування вміння здійснювати економічні аналізи та прогнози з урахуванням технологічних змін й інновацій у ринковій економіці;

- розвиток інтелектуального потенціалу, необхідного для широкого вибору конкретних напрямів практичної діяльності в сучасних умовах;

- орієнтація на неперервне вдосконалення напрямів і методів професійної діяльності;

- стимулювання постійної зацікавленості студентів у подальшому професійному розвитку;

- формування та розвиток базових особистісних якостей професіонала-економіста;

- підвищення рівня комунікативної культури, формування механізмів ефективного ділового спілкування [9, с. 26].

Роботодавці висувають певні вимоги до потенційних працівників, основними з яких є глибока теоретична підготовка, комунікабельність, готовність до швидкого реагування, здатність мислити на перспективу, організованість, трудова дисциплінованість. У сучасному інформаційному суспільстві актуальною залишається важливість основної (базової) освіти. Важливою ознакою певного рівня кваліфікації є диплом про вищу освіту, що свідчить про наявність необхідної суми знань для виконання тих чи інших обов'язків та про певні переваги випускника. Потенційний роботодавець визначає абсолютність переваг, достатність знань випускника за допомогою різних показників, зокрема й тих, що характеризують роботу навчального закладу.

Список використаних джерел та літератури:

1. Свидан Н. М. Инновационное мышление: особенности и пути формирования [Електронний ресурс] / Н. М. Свидан. – Режим доступу: [innclub.info>wp-content/uploads/2013/07/Свидан.doc](http://innclub.info/wp-content/uploads/2013/07/Свидан.doc). – Назва з титул. екрану.

2. Могилевская Е. В. Профессиональная подготовка будущих менеджеров с использованием имитационного моделирования на основе информационных технологий : дис. ... канд. пед. наук / Могилевская Екатерина Владимировна : 13.00.08 Ставрополь, 2006. – 193 с.

3. Дибкова Л. М. Індивідуальний підхід у формуванні професійної компетентності майбутніх економістів : дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Л. М. Дибкова ; АПН України; Ін-т вищої освіти. – К., 2006. – 227 с.

4. Калягина И. В. Формирование готовности будущего экономиста к управленческой деятельности / И. В. Калягина // Известия Самарского науч. центра Российской Академии Наук. – П. : Поволжская государственная соц. гуманитарная акад. – 2010. – Т. 12; Ч. 4, № 5 (2). – С. 350-352.

5. Поплавська О. А. Готовність майбутніх економістів до професійної діяльності як педагогічна проблема / О. А. Поплавська // Питання сучасної науки і освіти: Педагогіка. – Хмельницький, 2013. – С. 25-29.

6. Різник В. В. Формування готовності майбутніх фахівців економічних спеціальностей до професійної діяльності у процесі вивчення спеціальних дисциплін : автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / В. В. Різник. – Київ, 2010. – 20 с.

7. Стасюк В. Д. Педагогічні умови професійної підготовки майбутніх економістів у комплексі «школа – вищий заклад освіти» : автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / В. Д. Стасюк. – Одеса, 2003. – 20 с.

8. Конев Иван Викторович. Инновационная готовность персонала организации / Иван Викторович Конев : дис. канд. социол. наук : 22.00.08. – Белгород РГБ ОД, 2001. – 214 с.

9. Поясок Т. Сучасний стан професійної підготовки майбутніх економістів у незалежній Україні / Т. Поясок // Неперервна

Д. М. Рівний,
студент

Л. О. Савчук,
кандидат педагогічних наук, доцент
(м. Хмельницький)

ТЕХНОЛОГІЇ МАЙБУТНЬОГО – 3D-ПРИНТЕР ЯК СИСТЕМА ПОШАРОВОГО СТВОРЕННЯ ТВЕРДОГО ОБ'ЄКТА

Термін «принтер» у перекладі з англійської мови означає «друк». Розкриємо історію розвитку принтера. У 1822 році англієць Беббідж почав розробку «великої різницевої машини», яка повинна була робити розрахунки і друкувати у вигляді таблиць їх результати. До 1834 році машина так і не була створена, хоча на її розробку пішло 23 тисячі фунтів. Робота над нею була перервана, а 1842 р. проект Беббіджа перестав фінансуватися британським урядом. Велика різницева машина «померла», так і не народившись [2].

Зазначимо, що через 150 років співробітники Лондонського наукового музею, за збереженими кресленнями, змогли відтворити цей унікальний прилад, що був фактично механічною обчислювальною машиною. Він містив понад 8 тисяч деталей, а важив цей «калькулятор» 5 тонн. Але саме головне – машина насправді могла розв'язувати найпростіші рівняння і друкувати на папері результати. Тому Беббіджа можна назвати тією людиною, яка винайшла принтер.

Компанія Ремінгтон-Ренд у 1953 році випустила друкуючий пристрій «Uniprinter». Принципом роботи і зовнішнім виглядом новий пристрій нагадував друкарську машинку, але був у багато разів більший неї [2].

В основу перших друкованих пристроїв ліг пелюстковий друкарський механізм, оскільки той нагадував ромашку з пелюстками, на кінці кожного з яких перебував один із символів. По пелюстці бив ударний механізм, а той ударяв через стрічку, просочену фарбою, по папері, лишаючи на ній відбиток символу. За допомогою замін різних «ромашок» можна було змінювати розміри

символів чи шрифтів. Подібні принтери могли надрукувати 78 тисяч знаків за хвилину, що набагато швидше навіть півсотні професійних друкарко (можна друкувати всього 200 символів за хвилину) [3].

Вже в наступні два роки принтери компанії IBM довели швидкість друку – до 100 тисяч знаків/хв, але виявилися не дуже надійними і неотримали широкого розповсюдження. У 1959 році ця компанія випустила принтер моделі 1403, що друкував 184,8 тисяч символів за хвилину.

Пізніше були створені матричні принтери. Вони мали трохи схожий на «ромашку» принцип роботи. У 1964 році перший матричний принтер створила японська компанія Seiko Epson. Корпорація Centronics Data Computer розробила в 1970 році першу власну модель матричного принтера. Ці принтери друкували не так швидко, а коштували досить дорого. Матричні принтери досить довго служили в офісах [3].

Згодом матричні принтери замінили струменеві. У 1948 році в лабораторії фірми «Сіменс» з'явився прототип пристрою, який міг друкувати керованими барвистими струменями. У період з початку 70-х до середини 80-х років інженери відразу декількох компаній (Brother, Epson, Hewlett-Packard і Canon) розробили основні прийоми струменевого друку, відмінність яких полягала в способі виведення на папір фарби. В 1976 році IBM випустила перший струменевий принтер (модель 6640). Наступного року компанія «Сіменс» випустила струменевий принтер для персонального комп'ютера. В 90-х роках ХХ ст. компанія «Hewlett-Packard» одержала патент на технологію струменевого кольорового друку, де зображення досягалося шляхом друку трьома фарбами (жовтої, червоної і синьої). Це дозволяло отримувати дуже багато відтінків різних кольорів. З тих пір принтери змогли друкувати кольорові зображення [4].

У 1938 році американський винахідник і фізик Ч. Карлсон придумав електрографію – спосіб печатки, який взято за основу в сучасних копіювальних машинах і лазерних принтерах. Тому Ч. Карлсона вважають винахідником лазерного принтера [1, с. 97].

У 1993 році компанією QMS був випущений перший кольоровий принтер, який коштував 12,5 тисяч доларів.

Існують ще й світлодіодні принтери, які використовують таку ж електрографічну систему друку. Вони менші за розміром і швидкість друку у них в два рази менша.

У 80-х роках ХХ ст. почали розроблятися тривимірні принтери. Винахідником 3D-друку є американський дослідник Чак Халл. У 1986 році він представив світу свій прилад для тривимірного друку, який назвав «установка для стереолітографії».

Пізніше, в 1988 році, Скотт Крамп винайшов абсолютно нову технологію роботи з 3D-печаткою: FDM (моделювання шляхом декомпозиції плавкого матеріалу) [1, с. 98].

Нині на основі цієї технології працюють всі 3D-принтери, призначені для випуску малої продукції в невеликих кількостях. Поняття «3D-принтер» використовується з 1996 року, з моменту створення машини Actua 2100 від компанії 3D Systems. Зазначимо, що перші 3D-принтери мали малу потужність, працювали повільно, а при збільшенні швидкості виробу виходили з великими похибками. Тільки в 2005 році з'явилися 3D-принтери з високою якістю друку. У 2008 році був запущений принтер Reprap, здатний виробляти самого себе. На той момент він міг виготовляти близько 50% необхідних деталей. До 2008 року будь-який 3D-принтер міг працювати тільки з використанням одного виду витратного матеріалу – пластика АБС. Це один із кращих витратних матеріалів для 3D-друку. Але компанія Objet Geometries Ltd. розробила принтер Connex 500, який міг працювати з різними видами матеріалів одночасно [2].

У 2010 році канадський інженер Джим Кор офіційно представив легковий автомобіль Urbee, корпус якого цілком виконаний на 3D-принтері. Він важить всього 544 кг, а на його створення пішло 2,5 тисячі годин [2].

У 2011 р. у Китаї було презентовано технологію виробництва будинків методом 3D-друку з будівельних відходів, скла, сталі і цементу. Величезний принтер наносить матеріал шар за шаром, поки не створить стіну потрібної товщини. Подібний метод будівництва поки що коштує значно дорожче традиційного способу зведення будівель, але у світі зростає попит на такі будинки. Адже друк такої будови вимагає всього лише доби, при цьому відходи виробництва знову можуть бути утилізовані. У майбутньому такий метод будівництва дозволить зводити будівлі швидко, не створюючи шуму і не забруднюючи територію навколо [3].

Американське управління із санітарного нагляду за якістю харчових продуктів і медикаментів вперше офіційно сертифікувало таблетки, роздруковані на 3D-принтері. Вони призначені для

лікування епілептичних судом і можуть виявитися значно ефективнішими за традиційні лікарські засоби, оскільки тривимірний друк дає можливість індивідуального підбору дозування і поєднання активних компонентів. Таблетка роздруковується шар за шаром, що зменшує її в розмірах і підвищує швидкість розпаду в організмі [3].

Раніше в США також схвалили застосування різних протезів, роздрукованих на 3D-принтері з урахуванням індивідуальних особливостей тіла пацієнта. Тривимірний друк уже активно використовується в стоматології для створення зубних імплантів. А у віддаленій перспективі, на думку багатьох учених, існує можливість роздрукування органів для пересадження [4].

Так, у Китаї лікарям вдалося врятувати життя дитині, яка страждає на гідроцефалію. Для шестимісячної дівчинки, на зібрані в інтернеті кошти, були роздруковані протези у вигляді титанових сіток, які повинні були замінити власні кістки черепа дитини. Медики впевнені, що зі зростанням пацієнтки титанові елементи обростуть кістковою тканиною, а дівчинка повністю відновиться.

В 2011 році вчені з Великобританії першими показали 3D-принтер, на якому можна було надрукувати будь-яку фігурку з шоколаду або просту шоколадну плитку. Принтер накладає шари один на одного. Завдяки здатності шоколаду швидко застигати і тверднути при охолодженні, процес друку протікає досить швидко. У майбутньому такі принтери будуть затребувані в кондитерських і ресторанах [5].

Отже, 3D-принтери, на нашу думку, можна назвати потрібними приладами сьогодення та майбутнього. Технології створення 3D-моделей широко використовуються в різних сферах. Наприклад, невеликі 3D-принтери можуть створювати всякі дрібниці, потрібні в побуті: іграшки, посуд, меблі і прикраси. Вони стали реальністю і приносять людству користь. За 3D-принтерами майбутнє техніки і науки.

Список використаних джерел та літератури:

1. Акбутін Е. А. 3D-принтер: історія створення машини майбутнього / Е. А. Акбутін, Т. Н. Доромейчук // Юний науковець. – 2015. – № 1. – С. 97-98.
2. Краткая история 3D-принтеров [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://plastic3d.ru/news/Kratkaya-istoriya-3D-printerov-s-kartinkami>. – Назва з титул. екрану.

3. 3D-принтер [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/3D-принтер>– Назва з титул. екрану.

4. Обзор расходных материалов для 3D-принтеров [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zbotcc.ru/obzor-rashodnyh-materialov-dlja-3d-prin>. – Назва з титул. екрану.

5. Уникальный 3D-принтер производит синтетические ткани [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://texnomaniya.ru/technology/unikalnijj-3d-printer-proizvodit-sinteticheskie-tkani.html>. – Назва з титул. екрану.

Л. О. Савчук,

кандидат педагогічних наук, доцент

(м. Хмельницький)

ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРЕСИВНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

Застосування в освіті прогресивних інформаційних технологій, педагогічно організованих освітніх технологій робить реальною можливість створення таких моделей організації навчального процесу, що позитивно впливають на формування професійної особистості.

Сьогодні єдиний інформаційний простір формується на базі комп'ютерної індустрії знань. У ньому існують інтелектуальні системи, освоєння яких відкриває значні можливості користувача в професійному зростанні. Аналіз науково-методичної, педагогічної літератури свідчить про широкий спектр поглядів учених, педагогів на предмет застосування технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців (І. Роберт, М. Жалдак, Н. Макарова Г. Вашенко, М. Приходько, Н. Денисенко та ін.).

«Стрімкий розвиток інформаційних і комунікаційних технологій призводить до значної перебудови інформаційного середовища сучасного суспільства, відкриваючи нові можливості соціального прогресу, що знаходить своє відображення, перш за все у сфері освіти. Досягнення в створенні і розвитку принципово нових технологій дозволяють прогнозувати розробку і застосування програмно-методичних засобів інформаційного впливу, орієнтованих на виконання різних видів самостійної діяльності зі збирання,

оброблення, передавання, зберігання інформації про об'єкти предметного середовища ...» [1, с. 12].

І. Роберт виділяє основні функціональні можливості засобів інформаційних технологій, що створюють передумови для інтенсифікації процесу навчання:

- негайний зворотний зв'язок між користувачами і засобами інформаційних технологій;

- комп'ютерна візуалізація інформації про досліджувані об'єкти або закономірності процесів, явищ, тих що протікають реально і «віртуальних»;

- архівне зберігання великих обсягів інформації з можливістю їх передачі, а також швидкого доступу до центрального банку даних;

- автоматизація процесів обчислювальної, інформаційно-пошукової діяльності, обробки результатів навчального експерименту з можливістю багаторазового повторення фрагмента або самого експерименту;

- автоматизація процесів інформаційно-методичного забезпечення, організаційного управління навчальною діяльністю.

Впровадження інформаційних технологій в систему освіти навчального закладу розширює можливості навчального процесу як різноманітними програмними засобами, так і методами розвитку креативності у студентів. До таких програмних засобів відносяться моделюючі комплекси, експертні системи, пошукові, навчальні, інтелектуальні, а також програми для проведення ділових ігор професійного спрямування. Використання перерахованих вище програмних засобів, дозволить нам по-новому активізувати творчу активність студентів і реалізувати нові методи роботи на заняттях. Головне дидактичне призначення прогресивних інформаційних технологій – прискорити процес засвоєння навчального матеріалу, наблизити навчальний процес до найбільш ефективних характеристик.

Використання прогресивних технологій в освітньому процесі самі по собі виступають потужним фактором підвищення мотивації в освоєнні нових знань. Ми звертаємо увагу на наступні шляхи і способи мотивації, які важливо враховувати при впровадженні прогресивних інформаційних технологій в навчальний процес [2]:

– структурування навчального матеріалу, поділ його на логічно цілісні, невеликі за розміром блоки, які сприяють вирішенню завдань при вивченні точних дисциплін;

– підвищення актуальності і новизни змісту при використанні електронних підручників і мультимедійних комплексів;

– розкриття значущості професійних знань;

– надання студентам свободи дій при управлінні об'єктами різної складності, в рамках заданих обмежень;

– застосування наочності, емоційності, реалістичного ефекту з можливістю моделювання задач і явищ з використанням 3D-графіки, для отримання максимального враження від досліджуваного матеріалу;

– використання естетичних компонентів (перегляд картин, включення музичного супроводу) для поживлення сухого, статистичного матеріалу;

– застосування активних методів і форм навчання: колективних мережевих проєктів, ділових комп'ютерних ігор, навчання через використання глобальних банків інформації.

Ґрунтуючись на власному педагогічному досвіді, а також беручи до уваги наукові дослідження, нами були визначені основні установки інформаційно-технічної підготовки професійної особистості.

Таким чином, основними установками виступають: уміння використовувати комп'ютер як засіб отримання і обробки професійно спрямованої інформації; знання про можливості застосування комп'ютерів у громадському, професійному та особистому житті; усвідомлення ролі інформаційних систем в забезпеченні конкурентоспроможності економіки, в змінах на ринку праці і в структурі робочих місць.

Узагальнивши праці провідних вчених і досвід використання комп'ютерів у вищих навчальних закладах, ми визначили роль інформаційних технологій у професійному становленні особистості, а саме:

1) інтенсифікація процесу навчання і підвищення його ефективності за рахунок можливості обробки великого обсягу навчальної інформації;

2) розвиток пізнавальної активності, самостійності, підвищення інтересу до знань;

3) встановлення зворотного зв'язку, необхідного для управління навчальним процесом;

4) систематичний контроль знань, умінь і навичок засобами інформаційних технологій;

5) удосконалення форм і методів організації самостійної роботи студентів з технічними засобами навчання;

6) індивідуалізація процесу навчання.

Отже, інформатизація освіти – це цілеспрямовано організований процес забезпечення сфери освіти теорією, технологією і практикою створення оптимального використання науково-педагогічних, навчально-методичних, програмно-технологічних розробок, орієнтованих на реалізацію дидактичних можливостей інформаційних технологій, що застосовуються в комфортних і здоров'язберігаючих умовах [2].

Таким чином, можна сказати, що використання прогресивних інформаційних технологій у системі освіти сприяє підвищенню ефективності навчання за рахунок його індивідуалізації, розвиває вміння результативно використовувати отримані знання на практиці, формує інформаційну компетентність і розуміння у використанні технологій. Нові форми навчання на основі використання прогресивних інформаційних технологій дозволяють інтенсифікувати навчальний процес, збільшити швидкість сприйняття інформації, стають потужним важелем професійного становлення особистості.

Список використаних джерел та літератури:

1. Роберт І. В. Розподілене вивчення інформаційних і комунікаційних технологій в загальноосвітніх предметах / І. В. Роберт // Інформатика й освіта. – 2001. – № 5. – С. 12-16.

2. Роберт І. В. Тлумачний словник термінів понятійного апарату інформатизації освіти / І. В. Роберт, Т. А. Лавина. – М. : БІНОМ. Лабораторія знань, 2012.

3. Квашніна С. І. Інформаційні технології в системі безперервної екологічної освіти / С. І. Квашніна, О. М. Антипова, Н. Л. Мамасва // Успіхи сучасного природознавства. – 2009. – № 5 – С. 107-107.

4. Роберт І. В. Сучасні інформаційні технології в освіті: дидактичні проблеми; перспективи використання. – М. : Школа-Прес, 1994. – 205 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Білий Леонід Григорович – директор Хмельницького інституту Міжрегіональної Академії управління персоналом, кандидат педагогічних наук, доцент (м. Хмельницький).

Атаманюк Алла Василівна – викладач Хмельницького кооперативного торговельно-економічного коледжу (м. Хмельницький).

Атаманюк Микола Васильович – голова Хмельницького обласного осередку Всеукраїнської молодіжної громадської організації «Студентська республіка» (м. Хмельницький).

Вашеняк Юлія Анатоліївна – кандидат біологічних наук, старший викладач кафедри фундаментальної підготовки Хмельницького інституту Міжрегіональної Академії управління персоналом (м. Хмельницький).

Геделевиц Єлена Василівна – викладач Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна» (м. Хмельницький).

Дубина Людмила Григорівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фундаментальної підготовки Хмельницького інституту Міжрегіональної Академії управління персоналом (м. Хмельницький).

Лоїк Галина Богданівна – кандидат педагогічних наук, доцент, заступник директора з навчально-виховної роботи Відокремленого підрозділу «Львівська філія Київського національного університету культури і мистецтв» (м. Львів).

Максименко Вероніка Анатоліївна – старший викладач кафедри теорії та методик природничо-математичних дисциплін та технологій Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (м. Хмельницький).

Никитюк Світлана Іванівна – викладач кафедри англійської мови факультету іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський).

Олійник Валентина Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології Хмельницького інституту Міжрегіональної Академії управління персоналом (м. Хмельницький).

Парандій Валентина Олександрівна – директор Хмельницького економіко-правового коледжу Міжрегіональної

Академії управління персоналом, кандидат історичних наук, доцент (м. Хмельницький).

Петришин Дмитро Олексійович – старший викладач Хмельницького економічного університету (м. Хмельницький).

Петельчук Аліна Олександрівна – магістрант Хмельницького економічного університету (м. Хмельницький).

Потапкіна Леся Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри вищої математики та інформатики Приватного вищого навчального закладу «Університет економіки і підприємництва» (м. Хмельницький).

Рівний Дмитро Миколайович – студент Хмельницького інституту Міжрегіональної Академії управління персоналом (м. Хмельницький).

Савчук Людмила Олександрівна – завідувач кафедри фундаментальної підготовки Хмельницького інституту Міжрегіональної Академії управління персоналом, кандидат педагогічних наук, доцент (м. Хмельницький).

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ХХІ СТОЛІТТЯ

Збірник наукових праць

Випуск 1

З 41 Інноваційні технології ХХІ століття: зб. наук. пр. / гол. ред. Л. Г. Білий. – Хмельницький : Вид-во Хмельниц. ін-ту МАУП, 2016. – Вип. 1. – 88 с.

За достовірність фактів, назв, посилань на літературні джерела відповідальність несуть автори. Редколегія не завжди поділяє їхні погляди.

Приватне акціонерне товариство “Вищий навчальний заклад
“Міжрегіональна Академія управління персоналом”

*Свідомство про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи ДК №3262 від 26.08.2008 р.*

Хмельницький інститут
імені Блаженнішого Володимира, Митрополита Київського і всієї України
29015, м. Хмельницький, проспект Миру 101А
Тел.: (0382) 71-66-15, 61-25-19
Ел. адреса: himaup@ukr.net
www.maup.km.ua

**Здано в набір 29 вересня 2016 р. Підписано до друку 30 вересня 2016 р.
Формат 60х84 1/16. Гарн. Times. Ум. друк. арк. 2,4.
Друк офсетний. Папір офсетний. Тираж 200 прим.**